

SLNEČNÍK

KULTÚRNO-LITERÁRNY ČASOPIS

3

02 / 2016

Obsah

- 4 *Igor Tyšš, poézia*
- 7 *Rudolf Majtán: Na periférii stavby (poviedka)*
- 14 *Matej Matúš: Big White (cestopis)*
- 18 *Juraj Majtán: Thomas Moore: Temné noci duše (recenzia)*
- 20 *Lucia Lenická: Olovený drak (poviedka)*
- 24 *Peter Hupka: Prišli/ Pozdrav na druhú stranu (mikropoviedka)*
- 25 *Miloslav Špoták: rubrika JaNie*
- 26 *S.O.S.známka*
- 28 *Ján Földeši, poézia*
- 31 *Rudolf Majtán: Karel Šebek (životopis)*
- 34 *Juraj Majtán: Esencie (mikropoviedky)*
- 37 *Zoltán Kőrös: Blind Willie Johnson (hudobný antikvariát)*
- 40 *Lenka Segiňová: Edvard Munch (životopis)*
- 43 *Ján Marko: Súboj (poviedka)*
- 46 *Damian Čataj, poézia*
- 48 *Čítačka poézie vo fotogalérii Třafačka*
- 50 *Dôležité!!!! (záverečník)*

(NA ZAČIATKU TREBA ZAČAŤ O OSKAROVI)

xxx

oskar
je moja oblúbená postava

sám veľmi dobre písal

nie však poéziu
pretože poézia môže byť
načisto fiktívna,
hovorí oskar

xxx

oskar
je autobiografia

život nás píše sám
len netreba mať obavy
z vlastnej sexuality

všetko k niečomu patrí,
vyhlásil raz vo vytržení oskar

xxx

po príchode do práce
som prázdny

oskar tvrdí
že milovať sa treba každé ráno

ja mu asi verím

xxx

oskar sa viditeľne obáva

že oko iluminátov ho vidí
keď ide po prázdnom námestí
v nitre
alebo kdekoľvek inde

ide skôr o čas
ako o priestor,
dodáva oskar

(KTO KAŽDÝ JE OSKAR)

oskar
je moja hlava
piesok štrk
lavička pod mesiačkom
mokrý sen

oskar je myšlienka
čo sa zadržáva
ako revolúcia
oskar namaluje svetlé zajtrajšky

oskar je podpis
s infantilným srdiečkom
nad i

mať názor je to najväčšie násilie,
zapísal si raz oskar
v štyroch svetových jazykoch

každý by chcel byť
oskar

”

IGOR TYŠŠ sa narodil v roku 1989 v Humennom. Vyštudoval prekladateľstvo a tlmočníctvo v Nitre, kde si momentálne dokončuje doktorát. Je členom Literárno-umeleckého klubu pri Zemplínskej knižnici v Trebišove. Píše básne, chcel by vedieť písať aj krátku prózu. Básne publikoval v časopise *Dotyky* a v zborníkoch (2007, 2009, 2010, 2011, 2012, 2014). Kratšie básnické texty uverejňuje na internete (citanie.madness.sk). Získal ocenenia v súťažiach *Zelená Zebra 2011* a *Sen o Karpatoch 2011*. Svoje básne čítal o.i. na medzinárodnom básnickom festivale v Macedónsku. Píše i recenzie. Prekladá najmä úžitkové texty. Od roku 2007 pôsobí ako redaktor literárnych rubriík servera *Dracidoupe.cz*. V roku 2015 vydal vo vydavateľstve *MilaniuM* prvú básnickú zbierku *Alba*, ktorá je v *Knižnej Revue* nominovaná na debut roka.

Rudolf Majtán

poviedka

(NA PERIFÉRII STAVBY)

Školské prázdniny boli v plnom prúde a mne sa naskytla príležitosť brigádovať na stavbe. Mal som sladkých sedemnást a s podobnými aktivitami som nemal ešte žiadnu skúsenosť, keď vynechám zametanie budov počas hodín praxe na škole. Pravdupovediac, veľmi sa mi robiť nechcelo, lebo vtedy som bol zažratý do zmyslupnejších činností. Také prízemné veci ako práca, prachy, handry, diskotéky, koncerty či chlast mi nič nehovorili. Jediné, čo ma v tom období zaujímalo, bolo, ako budem duchovne rásť a ako môžem očistiť svoje nižšie, pudové zložky osobnosti od nánosov tohto hriješneho sveta. V podstate sa mi všetky hmotné statky priecili a ani som ich k životu vlastne veľmi nepotreboval. V tomto som sa dosť odlišoval od svojich rovesníkov. Až kým si môj spirituálny životný štýl nezačal žiadať nejakú hotovosť. Konkrétne som potreboval nutne kapitál na nákup odrušovača geopatogénnych zón, ochranného amuletu, krištálu na harmonizáciu čakier, pár kníh o astrálnom cestovaní a aure, kurz dýchania slnečnej prány a pár iných drobností. A keďže rodičia boli už z mojej pracovnej nepoškvrnenosti dlho nervózni, tak moju prekvapivú iniciatívu veľmi vítali. A tak sa stal môj osud na letné prázdniny už dopredu spečateným.

Moje prvé pôsobisko bolo v jednej lukratívnej štvrti v meste pod Zoborom. Ráno som sa mal dostaviť na dohodnuté miesto. Tak sa aj stalo. Predo mnou sa týčil asi 8-árový pozemok, na ktorom sa dokončovala hrubá stavba jednopodlažného domu. Evidentne práce boli v sklze. Na stavbe sa horúčkovito makalo a vládla na nej atmosféra „remeňa a biča“. Fachmani na nej kmitali ako fretky. A ten, kto pridával, či uberal kmity, sa volal Zsolty. Počas pauzy som sa od neho dozvedel, že je vyšší level korienkožrúta. Tak sme dakedy volali nášho kamoša, ktorý bol vegetariánom. Lenže Zsolty to dotiahol až na vegána. Tiež pravidelne cvičil pranajámu, asány a pozdrav slnku. Nepil, nefajčil. Bol ženatý, mal dve deti a nový dom. Jeho vášňou bola práca okolo baráku a v záhradke. Skrátka typický jogín/kutil/rodinkár. Vedel som si ho predstaviť na nejakom Greenpeace proteste proti ničeniu chrústov a mandarínok pesticídmi. Ako tam v dave niekde stojí a fandí mieru a čerstvému vzduchu a máva transparentom, na ktorom je zobrazený prikrmovaný chrúst s podbradníkom pri válove s posekanými listami... Až teraz som si uvedomil, že sa veľmi podobal na Tonyho. To bol môj predák zo stavby na Cypre, kde som sa ocitol o desať rokov neskôr. Tmavý, malý a chudý človečik v Kristových rokoch. A veľmi pohyblivý. Keby bol žena, asi by si často od chlapov bol vypočul slová: „malá, vrtká, dobre... hmmm... vari.“ Rozdiel však bol v tom, že Tony spikoval bezchybnou perzštínou a lámanou angličtinou a Zsolty zas vedel dobre zadrieť do maďarčiny. A bolo to

(KROKY SÚ RÁNO)

haiku pre natáliu

kroky sú ráno
moje sebavedomie
hmla medzi nami

hmla medzi nami
nepoznám tolko písma
v strome zurčí tma

v strome zurčí tma
až do rána bieleho
vrabček je zima?

vrabček je zima?
sedem konárov zrástlo
moje istoty

moje istoty
mrholí, mĺkva dlažba
lepí sa blato

lepí sa blato
breza hore na kopci
kroky sú ráno

Nielenže sa nám mieša do života, ale najnovšie sa mieša aj do betónu...

aj poznať. Jeho rozkazy boli ako paprika. Štípali ma už predtým, ako som ich stačil prehltnúť a stráviť.

Hneď ráno ako som prišiel, sme sa prezliekli v unimobunke, ktorá slúžila ako šatňa a jedáleň, a šli sme sa chopiť remesla. Mal som dosť trému, keďže to bola moja premiéra. Bezťak som bol roztržitý človek, čo mi prinášalo v živote neustály pocit stresu a napätia. Ale našťastie, tu ma nič strašné nečakalo. Mal som na začiatok pozametať stavbu a jej okolie. A občas podržať tehlu majstrovi, či priniesť fúrik s maltou na požadované miesto. Síce sem-tam som niečo poplietol, nepochopil, alebo nestihol, ale každý to bral ako moje zahrievacie kolo. Čas rýchlo bežal a ani som sa nenazdal, odbila desiatka a s ňou prišla vytúžená prestávka. Chlapi sa pobrali do našej multifunkčnej drevenice a vytiahli si z tašiek jedlo. Sadol som si k Zsoltymu, a ten mi hneď ponúkol svoje bio-uhorky a bio-rajčiny zo záhradky. Uviedol som porekadlo „keď ti núkajú, ber“ do praxe. A použil som ich ako dekoračné prvky k môjmu chlebu so slaninou a horčicou. Ach, darmo, lupene mojej koreňovej čakry boli riadne otrhané.

Pri tejto príležitosti sme nadviazali rozhovor, kde som získal väčšinu informácií o mojom majstrovi. Jednoducho spravil na mňa dojem. Nebolo bežné stretnúť človeka, ktorý sa venuje jóge a je vegán. A hlavne som netušil, že na neho natrafím na stavbe, kde takmer každý holdoval chlastu, cigaretám a klobásam. Potešil som sa, že som našiel spriaznenú dušu. Taká náhoda! Po prázdninách som chcel absolvovať kurz pránického dýchania a hľa, na brigáde stretnem takmer učiteľa tejto staroindickej techniky. Pomaly som si v hlave začal fúkať do kalkulačky, koľko by som mohol ušetriť peňazí, ak by sa ujal úlohy môjho gurua. Rýchle pohyby Zsolyho však rozfúkali moje vzdušné zámky a vrátili ma do tvrdej reality. Postavil sa a zahlásil: „Koniec pauzy. Ide sa makať. Máme toho strašne veľa pred sebou, tak si musíme švihnúť.“ Tieto slová nevešteli nič dobré. A intuícia ma neklamala. V skutočnosti to znamenalo, že sa po prestávke preskupia sily. Konkrétne moja maličkosť dostala za úlohu byť pri miešačke, zarábať maltu a nosiť ju na táčkach murárom. Uf, dosť drsný výsledok, voči ktorému sa nedalo nijako odvolať. Prvýkrát som musel zobrať zodpovednosť na vlastné plecia a ukázať všetkým, čo to vo mne vlastne je.

Po príchode k miešačke som dostal prvé inštrukcie: ako sa s ňou narába. Ďalej koľko asi a v akých frekvenciách mám pripravovať maltu. A, samozrejme, mi bol prezradený správny pomer piesku, vody, vápna a cementu pri výrobe zmesi. A to všetko som si mal prepočítavať do formátu „lopatty kubickéj“. V tom zhone som na všetko len prikyvoval. A spoliehal som sa, v prípade nejasností, na priateľa na telefóne, na pomoc publika alebo na vylúčenie polovice zlých možností z celkového počtu. Škoda len, že som nebol relácií Milionár, a funkciu publika, priateľa na telefóne a preškrtnutie nevhodných možností zosobňoval Zsoly. A treba povedať, že hru „otázky a odpovede“ nemal vôbec v láske. Preto som sa jej snažil vyhýbať ako som mohol. V prípadoch nezrovnalostí som sa spoliehal na osvedčenú metódu pokus/omyl.

Prvá moja úloha bola zarobiť plnú miešačku malty a priniesť pár fúrikov na druhú stranu stavby, kde sa murovali vnútorné steny. Nelenil som a pustil som sa svižne do práce. Do mašiny som najprv nalial vodu. A potom som začal s fázou „ebele ipice...“ Tak som ako malý drobec nazýval úkon „naberie/vysype“ u bagra, s ktorým som sa hral na pieskovisku pred našim domom. Zobral som teda lopatu a začal som hádzať piesok do bubna. Potom cement a nakoniec vápno. V presnom pomere, ako mi bolo vysvetlené. Nechal som zmes pár minút premiešať a nakoniec som ňou naplnil prvý fúrik. Vybral som sa s ním na druhý koniec stavby k murárom. Ako som sa tam dostavil s materiálom, najprv si ho podozrivo pozreli a nakoniec omočili do neho prst. A vyčítavo na mňa obrátili pohľad. Ich verdikt bol jasný. Síce som pomer dodržal, ibaže s tým, že ku každému číslu som dosadil inú surovinu. Zavelili mi dať si otočku, zarobenú maltu opäť nahádzať do bubna a vyvážiť pomery. Samozrejme, o tomto mojom prešlápe sa dozvedel Zsoly. Hneď pribehol na miesto činu. A so zvýšeným hlasom na mňa naliehal, nech si pohnem, lebo všetci murári sú pre moju chybu odstavení. Už tento nátlak vo mne zvýšil kortizol a telo sa prehuplo do režimu „boj/útek“. Môj výkon som prepol na plné obrátky. Maltu som nahádzal rýchlo do bubna a doplnil som chýbajúce zložky. Celá zmes bola odsúdená na opätovné premiešanie. A potom šup s ňou na fúrik. Rýchlosťou vetra som bol pri rozostavanej stene. Maltu s táčkami som nechal pri murároch a keďže som bol v časovom sklze, vrátil som sa späť k miešačke dorobiť zameškané veci. Neubehla ani minúta a v zornom poli sa objavil napajedený Zsoly, ako tlačí plný fúrik ku mne. Celý obsah mi vysypal k nohám a zavrčal: „Nedal si sito. Máš tam hrudy jak slonie bobky. Už aj to naprav a švihom prines novú maltu!“ Keď odo mňa odchádzal, započul som, ako si šomre popod fúzy nelichotivé invektíva na moju osobu. V tom strese som naozaj zabudol dať sito. Teraz som ho na prázdne táčky dal a spustil som bubon smerom dole, aby sa naplnili. Lenže ako som tam tak poskakoval v predkolapsovom stave, nevyšimol som si, že sito som kolenom nechtiac vychýlil z ideálnej polohy. Výsledkom bolo, že časť malty ním prešla, ďalšia časť vôbec nie. To už som dostal nervový záchvat, sito som dal bokom a ultra rýchlym tempom som začal robiť s lopatou pohyby „ebele ipice, ebele ipice, ebele ipice...“ Medzitým som si v duchu opakoval ochrannú mantru: „GÓPALA GÓVINDA RÁMA MADANA-MÓHANA.“ Ako som tak hádzal maltu späť

do točiaceho sa bubna, tak mi začala reverzným tokom špliechať do tváre. V tom momente sa Zsolty vyrútil z vnútra stavby a reval: „Kde tolko trčíš?“ Keď uvidel, ako do točiaceho bubna hádzem naspäť maltu, iba ním zatriaslo a na plnú hubu na mňa zhúkol: „Preboha, to čo robíš?“ Rýchlo pribehol ku mne. Odstavil ma od miešačky. Obsah fúrika vysypal na bok. Opäť ho naplnil novou maltou, ale tá už bola preosiata sitom. A s plným fúrikom šprintom utekal za murármí. Samozrejme, neobišlo sa to bez asistencie pikantných nadávok. Po tomto frmole som zostal stáť ako obarený. Klepali sa mi ruky, srdce mi búšilo, po tvári mi stekal pot. Takmer som nebol pri zmysloch. Len strach mi držal myšlienky nejaku pokope. V hlave mi hučalo stereo: ochranná mantra verzus hlas, ktorý mi dookola opakoval: „Nesmieš zostať stáť. Musíš niečo robiť...“ Bolo mi aj v tej napätej situácii jasné, že keď nebudem nijako zapojený do pracovného procesu, sám sa diskvalifikujem. A pôjdem pod sprchy. Z posledných psychických síl som zobral lopatu, premiestnil som sa k hrbe piesku a tam som začal premiestňovať štrk z jednej kôpky na druhú. Vtedy mi nevadilo, že to žiadnu logiku nemá a ani nemôže mať. Hlavná vec, že som niečo robil. Ako inak, v tomto workoholickom ošiali ma uvidel Zsolty. Slzy mu vyhrkli do tváre. Pravdepodobne to však neboli slzy šťastia, ale skôr zúfalstva. Razom ku mne skočil ako drak, vytrhol mi lopatu z ruky a od jedu ju hodil o zem. Rozohneným hlasom na mňa skríkol: „Mňa z teba porazí. Čo to zas vyvádzaš. Choď odtiaľto kadelahšie.“ Potom sa uvedomil a snažil sa udržať si chladnú hlavu. Človek nemusí byť telepat, aby spoznal, že v sebe dusil spršku vulgarizmov. Až ho drhlo, a to nebol ani fajčiar a ani nemal diagnostikovanú žiadnu tuberkulózu. Snáď som mohol vďačiť jeho jogínskemu kódexu, že nezostúpil na zvieraciu úroveň a nedal na plné gule voľný priebeh svojim emóciám. Alebo to bol účinok mojej ochrannej mantry??? No neviem, ale normálny smrteľník by už dávno ležal niekde na kardiologickom oddelení. V tom sme si všimli, že začalo silno liať. Už predtým slabo poprchalo, ale až teraz dozrel čas, aby sa práce na stavbe prerušili. Hneď sme sa utekali skryť do unimobunky. Búrka pomerne rýchlo skončila. A tak ma Zsolty vyslal zapojiť miešačku naspäť do štavy (pred dažďom ju ktosi prezieravo vyradil). Musel som ísť až na koniec pozemku. Našiel som kábel a aj zástrčku a snažil som sa ich spáriť, ale ani za toho boha sa ten kábel nedal do nej zastrčiť. Najprv som prefukoval dierky, potom som leštil kolíky a možno keby som mal pri sebe strúhadlo či nožík, postrúhal by som ich. Dýchal som na ne v domnienke, že potrebujú vlhkosť, aby ľahšie vnikli do otvorov. A nič. Potom som ich začal ohýbať. Myslel som si, že sú ohnuté a preto nejdú zastrčiť do zásuvky. Opäť nič. Ďalej som žmúril do dierok v zástrčke, či nie sú náhodou upchaté. Proste čisté zúfalstvo a improvizácia. Zrazu som počul výkriky: „Obeeeed, obeeeed...“ Už som sa chcel na to vykašľať a ísť sa poriadne najesť, ale zastavili ma otázky typu: „Čo poviem zas Zsoltymu? Načo sa vyhovorím?“ Bolo mi jasné, že moje obľúbené formulky „to sa nedá/to neviem/nechápem“ som za prvý polčas použil už príliš veľakrát, a za to mi uňho svietila žltá karta. Tiež som mal strach, že keď prídem s tým, že som nedokázal zapojiť kábel do elektriny, zlyňuje ma. Ved' to by bolo v tejto vyhrotenej situácii na facku. A určite som nechcel

vyzerať ako totálny debil. Tak som sa rozhodol, že tam zostanem, kým túto záhadu nevyriešim. Pár minút som sa tam s tým hral. Už som bol na konci s nervami. Až kým moje uši nezachytili niečí hlas: „Kde si? Kde si? Poď rýchlo obedovať.“ To ma nalomilo a prvotné predsavzatie bolo fuč. Teraz som súrne potreboval niečo vymyslieť. Niečo, čo síce nič nevyrieši, ale aspoň natiahne dostatočne čas. Keďže som bol v silnej defenzíve a potreboval som skonsolidovať obranu, aj za cenu faulu a prípadnej červenej karty. A ani neviem ako som dostal ten spásonosný nápad, ale v tom strese a frustrácii som jednoducho uviazal kábel o jednu z nôh, ktoré podopierali zdroj elektriny. Silno a na uzol, ktorý mi mohli závidieť aj profesionálni námorníci. Skoncentroval som v sebe všetky flegmatické gény, prežehnal som sa a nahodil mimiku pokrového hráča. Ešte pred odchodom som sa pozrel na miešačku. Vyzerala ako pes priviazaný o búdu. (S tým, že ona už nevrčala.) Mykol som pre kontrolu „vôdzkou“, či je dobre uviazaná. Bola. Pravdupovediac, dodnes netuším, v aké riešenie danej situácie som vtedy dúfal.

Do našej provizórnej jedálne som vošiel duševne zbičovaný, ale dal som si záležať, aby to na mne fyzicky nebolo vidieť. Sadol som si čo najďalej od Zsoltyho a pre istotu som sa naňho ani nepozrel. Nijako som netúžil nadviazať s ním očný kontakt. Len som počul ako chrúme bio-uhorku a zhlboka, rytmicky pritom dýcha. Žeby to bolo to pránické dýchanie, ktoré ma mal naučiť? Neviem. Ak by som bol smelý, tak mu k tomu relaxačnému balíčku ponúknem aj magnézium plus medovkový čaj na upokojenie. Lenže nemal som to na sklade (či v úmysle???). Nevadí. Hneď ako som sa v kúte usalašil, začal som si pomaly z tašky vybalovať obed. Tentoraz mi však Zsolty žiadne bio-uhorky či bio-rajčiny neponúkol. Pripadal som si ako na trestnej lavici. Snažil som sa pomaly dýchať. Chcel som si vychutnať aspoň jedlo a psychicky sa pripraviť na nasledujúce chvíle. Nemal som už odvahu a ani sily priznať sa. Ani chuť a vôľu, pretože mi bolo jasné, že keď sa to prevalí, buď ma vyhodí, alebo preradia na inú stavbu. A to mi hralo do karát. V najhoršom variante som čakal nakladačku. A tajne som dúfal, že k mučeniu či k vraždeniu nedôjde.

Aha Feri, Ďuro spravil radikálny rez so životom.

Obedňajšia prestávka skončila. Chlapi sa rozbehli po stavenisku, pričom jeden zostal pri miešačke. Ja som sa z blízka pozeral, čo sa bude diať a v duchu som si opäť začal odriekavať ochrannú mantru. Majster si pripravil náradie a stlačil spúšťacie tlačidlo na miešačke.

A ticho. Ešte raz. Opäť nič. A znovu. Keď nevidel žiadne reakcie, začal krúžiť okolo bubna a kontrolovať, či nie je preseknutý nejaký kábel. Potom sa pozrel na mňa a opýtal sa: „Zapojil si tú miešačku??“ Bez mihnutia oka som povedal: „Áno, samozrejme.“ V tom pribehol na pomoc druhý majster. Obidvaja tam krúžili, sklňali sa, krčili sa, skúmali a analyzovali vzniknutý stav. Po chvíli sa ma aj on opýtal: „Naozaj si mašinu zapoj do šťavy??“ V tom momente som v mysli preradil výhybku a namiesto ochrannej mantry som začal mumlať mantru: „Zapieraj, zapieraj, zapieraj, dokým nie si vytrasený ako sypký čaj.“ Moja odpoveď bola rovnaká. Jeden z nich vybehol smerom k unimobunke a vrátil sa s taškou plnou náradia. Vytiahol skrutkovač a začal rozoberať miešačku. Už som vedel, že je zle-nedobre. S tým som nepočítal, že to zájde až tak ďaleko. Napriek tomu som mlčal ako myš. Ako sa tak hrbal medzi rôznymi skrutkami, maticami, káblíkmi, vzniknutý problém zavetрил Zsolty. A hneď bol pri nás. Popýtal sa na situáciu a rovno zavelil: „Chodte sa niekto pozrieť na zdroj elektriny, či nie je chyba tam.“ A bolo. Zalial ma studený pot. Dych sa mi na okamih zastavil. Cítil som sa ako korisť, čakajúca na svojho predátora, kým ju roztrhá. Jeden z majstrov sa otočil a vybral sa cez celý pozemok k škatuli so zástrčkou. Keď tam prišiel na miesto, zostal stáť ako obarený. Po odmlke sa silno rozrehotal. Až tak, že sa chytil za brucho. A potom, keď sa smiechu nabažil, na celé stavenisko zareval: „Chlapi, podte sa sem kuknúť. To musíte vidieť.“ A opäť spustil rehot. Mne sa priťažilo, lebo s tým som nerátal, že sa z uzla stane atrakcia. Celá stavba sa zastavila a išla sa pozrieť na úkaz. Keď všetci dorazili na miesto a zbadali uviazaný kábel o železnú tyč, až im slzy vyhrkli do očí. Pri tom pohľade sa im prevelmi zlepšila nálada. Hotový cirkus sa tam spustil. Mne trochu odľahlo, keď som videl, že náladička stúpala a všetci sa dobre bavili. Myslel som si, že sa mi to nejako prepečie. Až do chvíle, kým sa na moje dielo neprišiel pozrieť predák Zsolty. Už z jeho mimiky som cítil, že on sa smiať asi nebude. Mlčky s vážnou tvárou sa vybral na inkriminované miesto, v očiach mu bol vidieť des. Keď tam dorazil, stuhol a zmenil farbu. Zrazu Zsolty zostal žltý. Cítil som, že teraz sa v ňom niečo zlomilo. Počul som to takmer puknúť. Nemusel som byť ani jasnovidec, aby som zavetрил, že jeho aura sa zmenila na ohnivo červenú. Na krku mu navrela žila. Dych sa mu spomalil... Na moment až zastavil. Vyzeral ako kotlíkový guláš bublajúci pod pokrievkou. Vtedy som ľutoval len jedno: že som si ešte pred brigádou nekúpil ochranný amulet. A razom spustil: „Kuuuuuurva, čo si to zas dorobil? Ja ťa nemôžem pripustiť ani k metle. Aj ju dokáže pokaziť. Na čo si vlastne tu?? Kto ťa sem poslal ničť mi nervy? Aký kazisvet? Pakuj sa mi z očí...“ Potom sa silno nadýchol a pokračoval: „Tej agentúre to vytmavím! Takýchto... debilov mi sem posielaj! Čo ma chcú dostať na áro? A ty! Počuješ?? Ty, ty, ty! Nedostaneš od našej firmy ani cent! O to sa postarám.“ V tom zovrel päšť a kmital si ňou pred tvárou, pričom hánka smerovala ku mne. Zrazu v tom amoku dupol po zemi tak silno, až sa zatriasla. Potom sa vybral za mnou a po ceste do všetkého kopal. Pripomínal rozzúreného býka. Ja som sa v duchu modlil, aby bol aspoň polojogín a dodržiaval aspoň čiastočne morálne aspekty jógy. Konkrétne som mal na mysli hlavne príkaz ahimsu –

nezabiješ. V tom dofrčal na kontaktnú vzdialenosť. Fučal. Pozeral sa mi priamo do očí. Až hypnoticky. Vtedy som dostal chuť vyskúšať jednu techniku z duchovnej praxe. Totiž, ak niekto na teba vyletí a máš chuť mu to oplácať, tak spraviš presný opak. Ovládneš svoje emócie. Ovládneš v sebe živly. A namiesto vrčania a hnevu či sklopenia uší, otvoríš svoje duchovné srdce, začneš sa milo uškŕňať a na dotýčného vysielaj „svetlo a lásku“, s odriekavaním budhistickej cnosti metta: „Prajem všetkým bytostiam všetko dobré.“ Našťastie ma pud sebazáchovy rýchlo stopol. Nevieť či by prijal, keby som sa mu po tomto všetkom usmieval do ksichtu a mrmlal si popod fúzy niečo o dobre a šťastí pre všetky bytosti. Vlastne som bol aj o poznanie bohatší, že ideálom a dobrým úmyslom dokážu dať stopku aj iné druhy pudov. No čo, v ovládaní živlov som tentoraz zlyhal. A Zsolty tiež. Asi až tak zharmonizované čakry nemal. A asi ani s jeho pránickým dýchaním to nebola žiadna sláva. S potencionalneho gurua padol u mňa na obyčajného smrteľníka.

Ako sa mi tak pozeral hlboko do očí, usúdil som, že najrozumnejšie bude sklopiť uši a zrak. Keď som zaujal submisívnu polohu, ešte niečo na mňa zavrčal v tom zmysle, že už to mám na tejto stavbe zrátané. A potom si nerušene išiel ďalej kopať do náradí, ktoré mu spriechili cestu pri jeho preklínaní mojej osoby. Po tom všetkom mi celý čas hlavou prúdili myšlienky, či to bola Zsoltyho karma, alebo som sa stal prostredníkom nejakej vyššej moci, aby preskúšala jeho duchovnú vyzretosť. Alebo som bol len zosobnením jeho nevedomelých tieňových vlastností, či zakrpatených psychologických funkcií, ktoré sa mu naliehavo tlačili do vedomia a chceli od neho, aby sa s nimi naučil narábať. Tiež som uvažoval, čo to mohlo znamenať pre mňa. Len v takýchto situáciách človek pochopí, že ak sa dostane do úzkych, je schopný konať skratovo, nepredvídateľne, iracionalne... A hlbšie sa dokáže potom vcítiť do rôznych ľudských nešťastí. Z výplaty som si po brigáde kúpil najprv ochranný amulet a potom knihu o zvládaní stresu. Ďalšie veci zo zoznamu som už tak naliehavo nepotreboval. Zvyšné peniaze som radšej dal rodičom. Uvedomil som si, že keď mi doma dokážu strpieť moje nevyspytatelné chovanie, tak si určite nejakú odmenu zaslúžia.

Matej Matúš

cestopis

(BIG WHITE)

Ideme do Big White. To meno je podivné a vlastne som ani nezistil jeho význam. Nevadí, pôjdem tam aj tak. Nedaleko Kelowny, BC, ktorá sa pokladá za jedno z najlepších miest na život v Kanade, podobne ako Vancouver. Sakra, ja si žijem... Spoločnosť ide vyberaná, napr. Ja. Aha, a tuším, že aj nejakí ďalší ľudia... Áno, aj Rišo, keďže mi to celé sprostredkoval. A nesmie chýbať Milan, nakoľko je majiteľ chaty a náš šéf a s ním aj jeho syn David. A posledný do páru je Laco – Foreman, čo sa dá preložiť ako Predák. Nuž, vždy musí byť po ruke niekto, na koho môže boss nakričať, keď sa niečo nedarí. A on sa potom vyvrší na bezbrannom zvyšku veselého pracovného kolektívu. Hovorí sa tomu prenášanie zodpovednosti.

V každom prípade, cestujeme. Jeden karavan a jedna dodávka naládovaná potrebami na maľovanie. Naše plátno bude chatička, leda 4-poschodová. (Vtedy som to ešte nevedel, preto sa usmievam.) Máme na to krásnych pár dní, sme plní optimizmu. Idem dodávkou s Lacom, cesta má trvať okolo 5 – 6 hodín, plno času na rozhovor. Vyklúje sa z neho fanúšik telesnej kultúry, športovec duchom i telom. To nám dáva kopu námetov na rozhovor, občas sa do toho primotá nejaké to životné múdro a takisto kúsok humoru nezaškodí. Za oknom letný deň. Scénéria sa pozvoľna mení, ako postupujeme svetom. Najprv opúšťame mesto. Premávka ubúda, až mizne prakticky úplne. Zostáva dvojprúdovka medzi horami. Kopce sa vlnia, cesta ich kopíruje. Hore, dole... Zelené pobrežia, ihličnany a zasnežené vrcholky hôr strieda o niečo menej sfarbené vnútrozemie, jazerá, stopami lesných požiarov zjazvené lesy. Neustále stúpame vyššie, náš cieľ leží v nadmorskej výške okolo 1800 m. Nekonečný les, celé tie dlhé hodiny. A ten vzduch, ach, ten vzduch... Sladké vône sa vinú do auta, rozprávajú

príbehy leta, o sladkých malinách, hlbokých dolinách, kde v horských bystrinkách šantia losose, také, jak ruka, i špinavšie, zver radostne pobehuje v nekonečnej honbe za potravou a medveď sem-tam strhne jeleňa a narobí z neho hašé. Toť kráľovstvo divočiny! (Uff, ale som sa schuti opustil.) S foťákom v ruke striehnem na inkriminované medvede, že teda tú drámu nafotím. Laco ma ubezpečuje, že tam niekde tie mrchy sú. A celkove, zvery celé kopy. Keď tam šiel zo svojou dcérkou, srnky sa motali pri ceste tolko, až im nakoniec prestali dvíhať tlak. A zazreli aj ozajstné huňaté medvediská... Tak kde, do Paroma, teda tie mrchy sú?! Jedna srnka to nezachránila, budem sa sťažovať na severnom póle.

Sme tu. Big White. Je to ski resort, neboli lyžovací oný, s lanovkami, záchranármi, radovými zástavbami, kaviarňami a celkovým mestečkovským vybavením. Akurát, že to funguje akurát v zime. A akurát je stred leta. Našťastie nám to vôbec nevadí, pretože makáme celé dni. Budíček o siedmej, zahľadieť sa do dialav, na vlny zeleného oceánu, ktorému nevidno koniec. Pretože neexistuje. Ľudský život je taký krátky, že rozloha lesov je vlastne nekonečná. Ako mi Rišard prezradil a ja som mu uveril, keby človek jazdil po prašných cestách Britskej Kolumbie stovkou celý život, aj tak by ich neprešiel všetky. (V každom prípade by minul teda poriadny tanker benzínu. Možno dva.) Práca ide vcelku od ruky, aj keď pobehať štyri poschodia dá zabráť. Okolo šiestej máme toho dosť a odhadzujeme štetce i šetky. K večeru potom čosi pod zub a priateľské medzigeneračné posedenie. Kukneme film. Trochu vína alebo piva rozprúdi rozhovor. Témy okolo večerného ohňa sa takisto nemenia už tisíce rokov – aký bol lov (práca), kto sa vyznamenal a kto dobehol druhý v pretekoch s grizlym (nebudú prémie)? Proste štyria Slováci. (David sa nezúčastňuje, nevie po slovensky. Mal sa veru lepšie učiť. Ehm.) Chvíľu sa robí sranda z Blavákov, chvíľu zo Záhorákov. (Ja som sa našťastie vedel narodiť, hehe.) Posledný večer nájdeme otvorený jediný podnik v celom rezorte, takže na večeru je pizza. A výborne lokálne víno, pánboh im to oplať na detoch.

Výhľad za oknom ma neodbytné priťahoval, takže hneď na druhý deň po práci som si doprial vrcholný zážitok chaty, doslova. Vybral som sa na najbližší vrchol. Nikto sa nepridal, lenivci. Videl som len

kopec, na ktorom kdesi v dialke končila lanovka. Odhadom hodinka. (Tieto odhady...) Potlačil som kdesi v podvedomí chabo ukrytú skúsenosť, ktorá mi hovorila, že stratit sa mám vpísané v horoskope, hodil som do batohu nepremokavú bundu a vyrazil som. Šliapal som lúkou pod lanovkou, vyhliadal medvedov v okolitom poraste a nachádzal len porozhadzované flaše. (Lyžovačky sú tu zjavne veselé.) Brodil som sa po kolená mokrým porastom, občas som preskočil potôčik, občas obhorený peň. Vrch predou mnou rástol. Lákal ma. Vedel som, že dnes chcem ísť až na vrchol. Blížilo sa k večeru, snažil som sa nasadiť tempo. Les po stranách pomaly redol. Aby som sa necítil osamelý, komáre mi priateľsky sadali na plecía. Aké milé! Celkom pekne prepotený som sa dostal na koniec lanovky. Obklopili ma však skaly, porastené kosodrevinou, a prvé výhľady. Big White v dialke podou mnou sa zmenil na Little White. Vrchol však nikde, len ďalšie stúpanie. Hora nado mnou ma volala, lákala ako žena... „Pod', len pod', viem, že ma chceš... Som tu pred tebou, vidíš moje oblé tvary... Prítahujú ťa, však? Len ty a ja, nebo nad nami... Pod', čakám... Pod'...“ (Stmievalo sa. Stihnem to?) Musel som ísť ďalej. Okolo len čistá príroda a to volanie. Niekoľkokrát som myslel, že som už tam, ale vždy sa mi otvoril len ďalší výhľad a ďalšia cesta. Občas som sa pokúsil pobehnúť hore strmým kopcom, ale kyslíkový dlh ma vždy predbehol. Spomalil som, dýchal zhlboka a šliapal ďalej. Znova a znova. Až som bol nakoniec tam. Videl som svet okolo seba, výhľad už ničím nerušený. Stál som na vrchole. A tam ma čakalo... Ticho.

Ohlušujúce ticho. Sadol som si. Pokoj ma obklopil a ja som sa mu nebránil. Nech si so mnou robí, čo chce. Toto som chcel, takže čokoľvek sa stane, bude to v poriadku. Po chvíli niečo narušilo moje kruhy. Najprv to nepreniklo do vedomia, len sa začalo domáhať mojej pozornosti. Potom som si uvedomil, že tá nádherná, dramatická obloha na severe tu nie je len pre potešenie oka, ale že to znamená aj niečo iné. Ide búrka. A zrejme jej nestihnem ujsť. Obavy sa pomiešali s veselosťou. Ešteže mám v batohu nepremokavú bundu, vedel som, prečo ju tam dávam. Búrka nie je žiadne prekvapenie na horách. Doprial som si ešte pár minút. Keď sa ale predou mnou začalo zreteľne črtať búrkové mračno a hustý dážď, pochopil som, že „time is now“. Pozvoľným tempom som sa pobral dolu. Po prvom blesku, ktorý až príliš tesne nasledoval hrom, som zásadne zvýšil tempo. Blesky nad hlavou nie sú to, čo si človek želá, keď stojí na holej skale. Šmýkal som sa po mokrom machu, skalách, až pod stromy do mokrej trávy. Už som pri prvých stromoch. „Hlavne teraz žiadne medvede, azapád,“ vravím si. Vtedy sa rozpršalo už úplne bezcitne. Kvapky bubnujú na premokavú (tak dlho som žil v omyle!) bundu. Už mi nie je ľúto, že som si nezobral druhé tričko, ktoré by som si vymenil za spotené. Je to celkom jedno. Ešte možno pomenší surf. Ale hlavne nespádnúť. Prežil som to, stojím pred chatou, nestihol som to len o dvadsať minút, veď to je nič. Vchádzam dnu. Pohľady na mne, nemá otázka, škodoradostné očakávanie na tvárach je priam hmatateľné. „Zmokol jedna báseň, asi bude pekne nasratý.“ V duchu sa na tom bavím. A s úsmevom vravím: „Prší!“

Thomas Moore

Temné noci duše

recenzia: Juraj Majtán

Ta sladká noc to tajemství
Nikdo mne neviděl
Já též neviděl nic
Žádné světlo žádné znamení
Jen to co horělo v mém srdci

Jan od Kříže

Po potulkách knižným svetom, v dialničných riadkoch ukončených neviditeľnou stenou, v hlbokých medzerách a v preseknutých odstavcoch, som našiel autora, ktorý porozumel mojej duši, a tým na ňu priniesol hojivý balzam. Táto kniha je určená pre tých, ktorým je bližší mesačný svit, než oslepujúce lúče slnka.

Thomas Moore je úspešný jungiánsky psychoterapeut a spisovateľ, ktorý strávil 20 rokov ako mních v reholnej komunite. Na výpravu do temných zákutí duševných stavov využíva najmä psychológiu archetypov, mytológiu a umenie. Inšpiráciou sú mu aj východné učenia. Keby ste o ňom po tomto povedali, že je to rigidný a konzervatívny človek, boli by ste na omyle. Už dlho som sa s takou otvorenou myslou a ľudským porozumením v jednej osobe nestretol. Navyše, sám autor priznáva a zároveň bez príkras opisuje svoju osobnú skúsenosť s obdobím „temnej noci duše“.

Termín „temná noc duše“ pochádza od španielskeho mystika a básnika Jána od Kříže (1542 – 1591). Keď bol členom katolíckeho rádu karmelitánov, napísal zbierku básní, z nich jedna sa nazýva Temná noc duše. Píše sa v nej o noci zmyslov a o noci ducha. V širšom slova zmysle tento termín znamená depresiu alebo beznádej, či ťažké životné skúšky. V tomto prípade ide viac o duchovný ako psychologický prístup. Moore vidí temnú noc duše ako obdobie transformácie.

Nie vždy to musí mať šťastný koniec. Uvádza príklady ľudí, ktorí spáchali samovraždu alebo ochoreli.

Na margo toho dodáva: „*Abyste tyto epizody mohli ocenit jako transformační stavy duše, nemůžete je hodnotit žádným jednoduchým, vnějším měřítkem. Musíte se dívat hluboko a zblízka a pochopit, že díky tomu, čím projdete, můžete získat opravdu smysluplné věci a že není vždy predem jasné, co vlastně získáte. Někdy získává temná noc smysl tím, že přinese něco pro druhé, nikoli pro vás.*“

Moore ustanovuje za bohyňu temnej noci duše Hekaté. Práve ona stelesňuje krásu i hrôzu noci. Vystupuje vo významnom gréckom mýte o Persefone, ktorú boh podsvetia Hádes unesie do svojho temného kráľovstva. Stane sa jeho nevestou a kráľovnou temnoty. Ako kráľovná miesta smrti je Persefona úplne inou postavou. Stratila svoju nevinnosť a v niektorých príbehoch vyhľadáva temnejšiu krásu. Je vydaná do odpudivých, niekedy bolestiplných a vždy tajuplných hlbinných sfér duše. Jej matka Demeter, bohyňa všetkých darov zeme, začne byť znepokojená, kam Persefona zmizla. Jedine bohyňa noci Hekaté, ktorá započula plač a krik, jej to môže prezradiť. Pomyselná Ariadnina niť je v knihe spätá práve s touto bohyňou a samotnou Persefonou.

Kniha nie je duchovnou „kuchárkou“, kde dostanete priamy recept na zbavenie sa neželaných duševných stavov. Moore skôr vyzdvihuje individualitu a vlastnú životnú filozofiu. Dáva rady ako vyjsť z tohto temného labyrintu, ale aj bytostne chápe, že pre každého je liekom niečo iné. Venuje sa aj tabuizovaným témam, v duchu nie vytesniť ich, ale naučiť sa v súlade s nimi žiť. K tomu nepriamo dodáva: „*Lidé mluví o osobním rozvoji lehce, jako by věděli, co to je, a že je to pozitivní, progresivní vývoj. Neuvědomují si, že rozvoj duše je hlubinný a temný a žádá si jak sestupy, tak výstupy. „Růst“ je možná špatné slovo pro to, co v nás zraje a dospívá v člověka s podstatou a dává nám duši.*“

Moore prináša inú perspektívu a pohľad na témy, ktoré som mohol čítať u väčšiny iných autorov. Na druhej strane, všeobecne sa dá povedať, že sa v knihe opiera o zaužívané axiomy, ako paradox a humor, pričom do popredia kladie kreativitu. Jeho záverečné slová sú príznačné pre celú knihu: „*Temná noc vás učí měsíční pravdě. Život není jen slunečný a chladné, modré stíny měsíce mají také svou krásu. Můžete žít ve světle zastíněném bolestivými zkušenostmi, pochybami a nedostatkem porozumění. Život je často radostnější tam, než v sluneční dokonalosti.*“

Citované z:

Moore, Thomas. 2014. Temné noci duše. Praha: Portál, 2014. 344 s. ISBN 978-80-262-0639-2

Lucia Lenická

poviedka

(OLOVENÝ DRAK)

Nad útesom stáli štyri postavy.

„Musíš si jednu vybrať...“ predniesla zlovena mužovi pravidlá hry.

Muž sa volal Štefan. Ešte včera veril tomu, že onedlho zomrie, a dnes tu stojí, uprostred Pekla, potrestaný dlhom, ktorého závažnosť podcenil. Pozeral sa z jednej ženy na druhú a s trňmi v očiach zasa naspäť na zlovenu.

Keď ju prvýkrát stretol, zmietať sa v šialenstve mysle, ktoré v ňom rozpútala choroba. Miloval život, mal preňho posvätný zmysel. Viera, že ho oň tak náhle pripraví choroba, tlačila ho na kolená, oslabila mu vôľu a dôveru v dobro.

Táto bosorka pred neho vystúpila ako nejaká šľachtická, hoci mala na sebe len starý ošúchaný plášť a na chrbte konské sedlo. Vzpriamená štíhla žena súmerných a ostrých črt. Ponúkla sa, že ho vylieči. Vystúpila pred neho, akoby ho poznala

odjakživa, tušiac o jeho najväčšom trápení. Ako nejaká sudička... „Pomôžem ti, ak chceš,“ núkala. „Ovládam čary, ktoré ťa môžu vyliečiť.“

Štefan žil tridsiaty prvý rok svojho života. Díval sa teraz na svoju milú a na svoju sestru, ako visia tesne pred zrázom útesu v bezvedomí, bezmocné, bez tušenia o tom, ako on podľahol pekelnému pokušeniu. Netrvalo dlho, než vtedy zlovene prisvedčil a predal jej polovicu svojho srdca.

„Polovicu môjho srdca, Elva, za to, že ma vyliečiš!“
„Polovicu tvojho srdca, Štefan, za to, že ťa vyliečím.“

Zahrabla sa mu do vlasov a pazúrikmi prešla krkom k hrudi a mužovi sa vtedy zablýskalo pred očami. Zrazu stál oproti bosorky na kraji žeravého útesu a telo akoby sa mu bolo vystužilo olovom. Cítil sa zrazu taký mocný a zdravý, ako minerál. Život v ňom opäť pulzoval, dokonca schopnejšie než kedykoľvek predtým. Bolo to ako zázrak.

„Lenže takto dohoda neznela!“ spamätal sa náhle, keď mu dorazilo do mozgu nebezpečenstvo, do akého privodil svoje milované dve ženy.

A zatriasla ním ohromná zlosť z nepravosti.

„Cesta, ktorú si si vybral, vedie do Pekla.“ Odvetila Elva.

„Sme tu.“ Mykla plecóm. „Vitaj na Žeravom sedle, mužský. Raduj sa, že ti v žilách koluje sila.“

Kúpil si si ju za polovicu svojho srdca. Ešte šťastie, že ľudské srdcia majú toľko polovic! smiala sa škodoradostne. Štefan pozrel na Alicu, vzápätí na Elenu. Mali previazané oči a strnuli, akoby boli priviazané o neviditeľný stĺp.

„Ty podlá bosorka. Oklamala si ma!“

„Nie, nežartuj, mužský. S peklom nie sú žarty. Vyber si sám, ktorá polovica tvojho srdca bude mojou, alebo to spravím za teba.“

So sestrou sa Štefan kedysi delil o matkino telo, boli dvojčičky.

„Je to moje srdce! Iba moje! Vezmi si mňa, hoc aj celého! Ale ich dve nechaj na pokoji!“

Elva zavrčala.

„Zatiahol si za nebezpečný špagát svojho života, keď sa ti so mnou pretla cesta, Štefan, olovený drak. Musíš teraz platiť dane. Nikdy už neochorieš, človek ani zviera ťa v bitke nepremôžu a tvoje srdce neprestane nikdy tícť. Vybral si si sám, ale nič nie je zadarmo. Musíš dodržať svoje slovo!“

V tom sa pomrvila a následne z tranzu vytrhla Štefanova sestra Alicia. Vykrikla bratovo meno.

„Čo sa to deje? Kde si? Nič nevidím!“

Elva zagúľala očami nad mužom, ostala ale ticho.

„Štefan!“ zakričala vystrašene druhýkrát. Všade počula rinčanie, ktoré svojím zvukom bodalo priam ako klince. Cítila nesmiernu horúčavu ako v tesnej blízkosti ohňa, a tá zabraňovala bežnému používaniu zmyslov, avšak cítila aj bratovu prítomnosť.

„Viem, že si tu! Tak prečo sa neozývaš?!“

„Som tu,“ povedal okamžite.

„Kde? Kde sme? Všetko ma páli!“

„Alica... Uver mi, keď ti poviem, že sme v Pekle. Kvôli mne, pre moju chorú myseľ.“ Do očí sa mu tislo. „Zapredal som svoje srdce zlovene...”

„Štefan... Čo to vravíš?“ zaplakala sestra.

„Šialený som bol z choroby! Nevedel som, čo robím, Alica... A možno som aj vedel, ale bolo mi všetko jedno... Mám teraz v žilách olovo, ktoré budem do konca dní preklínať! Z hĺbky duše ho preklínam! Čo som mal skapať tak ako sa patrí! Teraz musím za svoju márnotratnosť splatiť daň... V podobe obety... Jednej z vás...” hrdlo sa mu zadržlo. „Vedľa teba rovnako visí Elena...” zaplakal teraz Štefan.

Alica cítila všetok bratov žiaľ a hnev aj vo svojej hrudi. Navždy ostali prepojení. No jej tvár v tej chvíli spevnela.

„Kto je tu s nami ešte?“ spýtala sa.

Štefan zavetрил sestrinu odvahu a tá vzpružila tú jeho. Rýchlo sa spamätal a pozrel na Elvu. Mala hrubé obočie a čierne vlasy takmer až po zem. Tieto zloveny na seba najčastejšie berú podobu uhrančivých žien, hoci samé o sebe sú priehľadné ako fatamorgány. Žijú z ľudských alebo zvieracích srdc, po dúškoch sosaajú ich duše a vládnu ich mysliam.

„Je tu s nami Elva. Zlovena.“

„A prečo mlčí?! Zlovena! Prečo mlčíš! Nechaj nás odísť z tohto pekla! Čo zlého sme ti vykonali?!”

Elvu taká otázka neúmerne potešila, rozptýlila jej klesajúcu náladu. Bojovné duše mala vo veľkej oblube. Rozosmiala sa nad ňou, až sa celým Žeravým sedlom zablýskalo. A dvojčičky vtedy pocítili mieru pekelného nebezpečenstva.

„Štefan!“ zavyla Alica, „a kde je Elena?“

„Visí päť krokov od tvojej pravej ruky severovýchodne,“ povedal muž a v tom momente vykročil tým smerom.

Elva okamžite zbystrila.

„Takže si si vybral, drahý Štefan?“ zatiahla zlovestne.

„Nič som si nevybral!“ štekol naspäť a nasrdene pokračoval k Elene. Chcel sa presvedčiť, že jeho milá naozaj ešte žije. „Neverím ti ani pol slova, bosorka! Ak jednej, či druhej skrivíš čo i len vlások, týmito rukami ťa zahrdúsím!“

Elva pokrútila hlavou s úsmevom: „Štefan, Štefan. Vari nie si taký hlúpy, aby si veril vo víťazstvo nad zlovenou...”

„Nič proti nám nezmôžeš!“ Nechcel sa nechať dobyť muž, pevne veriaci v medziludské putá, zvarené dobrom a čistou láskou. Nazbieral v tej chvíli všetky sily pramienice z týchto presvedčení a namieril ich k svojej sestre dvojčičke. Ani jeden z nich vlastnými očami vtedy nevidel, ako sa priestor medzi nimi rozvíril a zhustol, ale Elva, tá to videla. Poznala silu Štefanovej duše, vedela o nej od začiatku. Bol to pre ňu príliš vábivý dúšok na to, aby mu odolala. Nielen ona bola jeho slabosťou, naopak to platilo tiež... Tá jeho sestra... Vôbec sa nemala prebudieť! Využije ju. Vysosá do dna. Je rovnako svieža ako jej

brat. A jej už celkom dochádza trpezlivosť.

„Ak si nevieš vybrať, spravím to za teba.“ A vykročila smerom k Alici, rozhodnutá pre jej vyzývavosť.

Štefanova sestra stále visela vo vzduchu

s previazanými očami a rukami zviazanými neviditeľným povrazom, kým on sa snažil vzkriesiť svoju milú Elenu. Keď však zbadal, ako zlovena načahuje dlhé prstiská za Aliciným srdcom, zavrčal ako divý pes a z očí mu vyšľahol skutočný blesk.

Elva ostala prekvapene stáť kúsok od Alice.

Netušila, čo stvorila. Aj Štefan ostal v zmätku.

„Alica!“ zakričal.

„Tu som, Štefan!“ zanaričkala zoslabnutá, „skončime to už, úpenlivo prosím! Páli ma koža, už sa to nedá ani zniesť... Mám pocit, akoby som bola v ohni celá...” plakala. Štefana udrelo do hrude.

Elva sa totiž v tom okamihu opäť načiahla

za Aliciným srdcom a dlhé prsty zmizli v jej hrudi.

„Nie!“ pustil na zem Elenu, že skočí zlovene do úsmevu a zachráni svoju sestru, lenže len čo sa jeho chrbát vystrel vo vzduchu, narazil na žiaru, ktorá sa začala šíriť spod kože Alicinej.

Jej telo spriesvitnelo, iba vlásoknice nervov sa dali rozpoznať a rôsolovitá figúra, čo vznikla spojením ich dvoch tiel – Alicinho a zloveny. Prisala sa a pohltila Štefanovu dvojčičku, zvnútra von ju vymrštila, vyhnala všetko prepotrebné zo svojho nového hostiteľského srdca, čo Štefan previdel ako žiarivý tryskajúci tyrkys.

Na mieste jeho sestry teraz stála zlovena. Vypínala svoju novú hrud, tešila sa z nej ohromne. Vydula bujné poprsie a zatriasla červenou hrivou. Rozosmiala sa, že sa celým Žeravým sedlom zablýskalo, a žiarivými tyrkysovými očami pozrela na Štefana.

Videla, ako to v ňom pulzuje. Ako to v ňom horí, olovo žblnká... Ako polovica jeho srdca v tom mieste zmeravela. No nebolo to poslednýkrát, čo takto človeka uvidela... Ani prvý. Práve naopak...

„Teraz vás už prepúšťam. Tvoja daň je splatená, olovený drak. Choďte, vy dvaja!“ zakričala mocnejšia zlovena, než bola pred chvíľou.

Štefan bez zmyslov hľadel na ňu. V hlave mu náhle zadunelo prázdno. Ostal tam stáť sám uprostred seba, nevnímajúc nič okolo, iba nenávisť voči sebe a voči zlovene. Dobře vedel, že bojovať s ňou v tejto chvíli nemôže. Zbiehali sa nad nimi rozzúrené blesky, Žeravé sedlo tmavlo v kolike, ktorú mu zrazu privedla prítomnosť živých ľudí. Bol najvyšší čas zmiznúť.

Zhrabol bezvedomú Elenu a pozrel na Elvu, no zazrel Alicu. Len na moment v tej tvári zočil sestrin úšklabok a hrča sa mu vydurila v hrdle. Zaštípali ho slzy a, predovšetkým, neprestala ho štekliť túžba po odвете.

Nadobro si uvedomil, že z tejto slučky už nikdy nebude môcť vyplávať.

Koniec I. časti.

(PRIŠLI...)

Vyplujúc kôstku pod višňou rodia sa nové stromy.
Cváliažú zástupy červíkov za najlepším ovocím.
A ovocie, napriek všetkej viere, nie je večné.
Len čas – ten je relatívny.

Aj ja chcem. Nech sa mi chuť tej sladkej bobulky rozplýva
na jazyku.

Tak ako v deň prvej lásky, tak ako v deň posledného
pomazania. Blatom, nebojte sa...

Túžim po nej: najlepšie utopenej v dočasnej slasti likéru.
Som kúskom ovocia, ovocie je kúskom mňa. Idem spod
stromu pod strom: nenapraviteľný oportunist.

Začína boj o najlepšie stromy: šepala mi včela a zapichla
žihadlo do špičky nosa.

„Ako si ho teraz vyberiem, v krajine bez zrkadiel...“ pomyslel
som si.

Odrážajú sa tiene od trblietavého snehu minulosti, od snov
cukrových kryštálikov vločiek detstva.

„To wish impossible things...“ znie mi v ušiach, keď kráčam
po hrebeňoch hôr s polomŕtvymi lesmi.

S každým otočením sa Zem spomalí a mení. Len o trošičku,
ale iste. Vraj ani višňové sady už nebudú nikdy také ako boli.
Zbláznený zajačík vybehol z kríkov a zašepkal: „Budú na nich
rásť marhule!“

„Prd baraní!“ pomyslel som si, no táto predstava sa zrazu
zhmotnila. Božie plyny melú pomaly ale iste. Zástupy
červíkov cváliažú za najlepším ovocím. „A čo ak som jedným
z nich?“ desím sa slov. Upokojil som sa. Vraj nebudem chutiť
prežratej vrchárke – jej zobák po mne dnes netúži. Zajtra
vyjde jasné slnko a čo bude pozajtra môj žalúdok netrápi.
Dúfam, že to bude láska!

V priesmykoch padá mokry sneh, a dole? Aj Džou si všimol,
aké má krčmárka obrovské prsia. „Ste povrchní a šťastní!“
zašepkal mi anjel. „Sám som nebyval iný, než sme požrali
všetky višne...“

Sme larvy, čo cváliažú za najlepším ovocím... Len rad je dlhý.
Prišli...

(POZDRAV NA DRUHÚ STRANU)

Strhaný všetkým navôkol,
viac, než kedykoľvek predtým
som to ja.

Ako kedysi, ešte v minulom tisícročí, kdesi medzi
Karakoramom a Hindukúšom

čítal som z voňavej a krásnej knižky slov:

„Keď je tvoj odev zničený, tvoja duša nie. Pohliadni
do zrkadla – si sám sebe obrazom!“

Mladý, silný a šťastný: ešte som im celkom nerozumel.
Nechcel som mať nepriateľov, no oni povstali.

Nechápuc dušu, nevediac nič.

Raz z vrcholu hory zakričím:

„Čím viac nám ublížite, tým viac nás urobíte silnejšími!

Nenávisť vie byť smútkom, no vie byť i vetrom.

Napneme svoje plachty, i keby ste ich spálili...“

Revolúcia? Kdeže. I kráľovstvo nebeské je len a len v Tebe!

Som rád, že sme duše slovanské,

som rád, že sme duše nepochopené.

Kto načrel do krásy otrokov, pochopil, čo je nekonečno
a čo je to láska...

(pokračovanie zo všetkých minulí)

No ešte sú tu

Levove revy a zopár písmen z piesní o rytieroch viery.

No jedine úplne absurdne by sa to mohlo týkať mňa
(a mňanie). (A potom všetkých.)

Niektko spieval o detskom oku, o vlku ...

Ale potom všetkých vrátane Iškarjotského.) Vravím asi ja
a rozmýšľam o spolujediacom v reštaurácii pri vedľajšom
stole. Naozaj by som to aj ním podmienil? (hneď vidím, aký
som). Dáva si rezeň ako ja. Doma má ženu a 2 deti. Je mu
okolo 40. Rieši robotu. Delí sa o pobúrenie. Dávno nemal
ozajstnú slabú chvíľku. Vie už o svojich slabostiach, na čom
stavia svoju etiku. Neverí, ani sa už o to nepokúša. Preto sa
príliš hlboko nepúšťa do úvah.

Nikdy nespieval o detskom oku, o vlku ...

(15.12. TOPY-BN)

Kde si fučí život a ľudia majú vztyčené ciele a prepletené
trasy a každý má tašku a hlavu,
kde šarapatia myšlienky,
ja sa rozhodujem medzi glgom kávy a zákuskom zákusku
a vonku len Jozef nemá presný rozvrh.
Snád by niekoho stretol.
Spievajúceho mulata s úsmevom na výmenu.

Skoro naňho padol výklad s armádou tašiek.
Začal si nôtii melódiu ohrozenia
a oči sa mu zachytili svedomito vytvarovaného zadočku
akejsi slečny
príliš však uháňajúcej akoby ho ani nemala.

Jozef si netušiac zašiel
a ja sa vraciam do ulice sveta
a vztyčujem cieľ.

(KDE SI?)

Kdesi za súmrakom začínalo sviatať:
že naším pripútaním nie sú ostne plota tábora ale naše
zadky.
Usadené sedimenty, urazené sentimenty,
deklarované žiadne vplyvy tvrdých nevidomých stoličiek.

Súciť nás priviezol k nenávisti nevďačných
a nechal nás bdiť so svojou slepotou.
Vášeň nás na krídlach vysoko vyniesla,
aby sme sa rozlahlejšie rozcapili na buzerplac.
Tak si z nás budú môcť viacerí narezat slížiky
do exotických sviatočných polievok.
(už nás čaká Mr. Wok)

Kdesi za súmrakom nám začínalo sviatať.

Po svitaní sme sa mračili.

S.O.S.známka

Do redakcie nám prišlo množstvo listov, v ktorých nás čitatelia žiadajú, aby sme umožnili s.o.s.znamovať sa aj ľuďom, či bytostiam, ktorí vybočujú z mainstreamu, keďže sami sa hrdíme tým, že sme alternatívne médium. Tejto prosbe sme vyhovelí... Tu sú prví odvážlivci. Kontakty na nich nájdete priamo v redakcii (ak si aj ty outsider či excentrik a pre bežnú spoločnosť si takmer nepoužiteľný, či neviditeľný, môžeš nám poslať svoj pútavý inzerát, možno tu nájdeš podobnú exotiku ako si ty sám :)

Hľadám nejakú strigu či bosorku, ktorá sa nechá rýchlo šupnúť do pece, či na plece. Ak si peciválka, lepšie ti padne prvý variant. Ja sa v peci (či saune???) škvarím pravidelne. Inak postačí, aby si bola aspoň trochu krajšia od krádeže na pohrebe a aby si medzery medzi špicákmi mala dobre zašpárované tmelom, či ešte lepšie chmelom. S tmelom, čo ti vystane, lepšie stmelíme náš vzťah a s chmelom naše pečienky. Potešilo by, keby si bola funkčná v oblasti čarodejníctva a mágie a pomohla mi svojimi čarami anulovať môj devízový dlh. Na oplátku by som ti vyrobil kvalitný stavebný materiál pre tvoju chalúpku. Mohla by si si vybrať z viacerých druhov perníkov: paleo, bezlepkový, metamfetamínový... Keďže som manuálne hlučný, opravil by som ti aj tvoj dopravný prostriedok – metlu automat. Tak by som na ňu zhúkol, že by z nej hrdza opadla a šróby by sa od strachu zavrtali pevnejšie do konštrukcie. A potom by si sa mohla opäť pýšiť, že si motorizovanou jednotkou. A ak nevieš variť, nevádi. Rozporcujeme stračiu nôžku a surovinu na polievku budeme mať aj na mesiac dopredu. Len potom musíme chalúpke dorobiť základy, napríklad namiesto štrku do betónu môžeme použiť tvoje podrvené krištáľové gule a ako spojivo netopierí trus. A dúfam, že k nám časom zabľúdi aj nejaká Marienka či Janiček. Aby si ich mohli naše žalúdky adoptovať. Ak neprídu, tak si nás potom oboch adoptujú žalúdky supov. Ale to nech ťa zatiaľ netankuje a radšej si natankuj toho voňavého chmelu. Zmenený stav vedomia ti pri mne padne dobre.

ZNAČKA: SABAT POD PERINOU

Nechcem živiť žiadnu mytologickú neplechu ako napríklad sirénu, harpyju, či medúzu. (To je žena, ktorá keď sa na mňa kukne, až mi žlč skamenie.) Som Ryba. A preto by som rád stretol nejakú šumnú bytosť narodenú vo vodných znameniach (nymfu, rusalku či dobre vyvinutú štuku, prípadne nejakú okrasnú rybičku, ktorá vie byť v posteli dravá ako piraňa). Veľké plus by bolo, keby bola „aj do voza, aj do koča“. Ťa, ktorá nerozumie tejto ľudskej hatlanine, v preklade do našej reči to znamená, že by v pohode zvládala aj funkciu obojživelníka. Inak som finančne zabezpečený. Vlastným niekoľko nehnuteľností... Napríklad nerezový bazén v tvare ležatej osmičky s namontovaným mlynským kolesom (plus vodíkový náhon) s lopatkami z pyžmových kostí. Ďalej zátišie z rákosia v rybníku v katastrálnom území Dolné Člnky, potom minerálny vrt bohatý na vápnik, fosfor a kremík (z tohto prvku sa dobre regenerujú šupiny), alebo lavé dolné koryto toku rieky Svratky (vyčistené už od zvratkov, špiny a iných hriechov) so spriazneným vodníkom Bercom Laločníkom, ktorý má v hrnčekoch nádhernú zbierku duší. A v neposlednom rade prírodný zásobník nadzemnej vody v súradniciach na x-453, y-321 pixelu severozápadného neba. Čakám na tvoju reakciu. Do skorého žblnknutia.

ZNAČKA: KAPITÁLNY ÚLOVOK aneb „trhaj sa o mňa, alebo si trhni“.

Magazín fór-des ma zaradil medzi 10 najvplyvnejších bezstavovcov sveta (minulý rok ma prekvalifikovali z človeka na prvok, pretože vraj dokážem počas dňa hybernovať len v základnom móde – žrať, spať, množiť sa a darebačiť. Podľa niektorých neverených informácií mohlo byť príčinou tohto rozhodnutia aj to, že nedisponujem žiadnou chrbtovou kosťou). Preto hľadám bytosť, ktorá má tiež skúsenosti so zmenou identity, či skupenstva... Napríklad:

- transsexuála
- korunného svedka v pojednávaní vraždy Salamona Sulejmana, hlavy pomazanej (či odrezanej???)
- konvertistu typu Cassius Clay/Muhammad Ali, či Izmaila Lakatoša
- kabátovníka obracavého, poddruh – komunista/pravičiar
- húsenicu rodu Papilio machaon l.
- vlkolaka alebo vampíra, či sméagola/gluma
- očitých svedkov starogréckej medúzy Gorgóny (v štádiu už po skamenení!!!)

a podobnú zaujímavú ohromnosť. Fajn by bolo, keby si bol/bola/bolo uznávanou celebritou a umiestnil sa v nejakom rebríčku na popredných miestach, aby si nemusel žiť v mojom tieni. A ak si sa neumiestnil nikde v rebríčku, tak by si aspoň mohol piť čaj z rebríčka, silno koreniť jedlá hrebíčkom a loziť po mini rebríčku, možno si ťa potom nejaký rebríček všimne. Tiež by si mohol mať orlí zrak a v lebke nainštalovanú grafickú SVGA kartu s vysokým rozlíšením, prípadne by si mohol mať sklenené oči so sklami z elektrónových mikroskopov alebo priamo z Hubblovho teleskopu. A dôvod??? Mám síce ideálne miery 90x60x90, ale v pikometroch. No a naše spolužitie si predstavujem asi tak, že ja budem plniť funkciu parazita a ty môjho hostiteľa. Snívam o tom, aby sme vytvorili pevnú a hodnotnú symbiózu, takzvaný plutónsky vzťah, kde obeť by bola závislá na svojom sadistovi. Prosím, pošli mi foto svojho tráviaceho traktu, najlepšie aj zo zložením mikroflóry, aby som sa mohol pripraviť na inváziu.

ZNAČKA: VÁŠ HOSŤ ĽA OHLODÁ NA KOSŤ aneb zožratý za živa

Mojej milej z lásky

Som nano-atlét a aktívny akvarista, tetry mám na hrdzavom klinci dávno vyzreté na elementál a v chovateľstve sa špecializujem na číky, mečúňov a tetry. A momentálne sa cítim ako tetrov. Všade tokám, tokám, tokám, a pritom dám si občas loka, až ma to hádže do sveta Kamalóka. A som z toho zmätený, že čo sa mi odohráva v lebeni. A potom sa len divím, že ma nijaká nechce. Hľadám ženu, ktorá bude na mňa pôsobiť ako odvykacia kúria... a fúria v jednom. Nech mi dýcha na chrbát až tak, že sa bude na ňom tvoriť námraza. Nech mi klepne po prstoch vždy, keď budem nešetrne tasiť z pošvy svoj tupý meč alebo keď sa v krčme nanominujem do pozície vrhača šablí. Prípadne keď mi pre prikrmovanie bielych myšiek nezostane na krmivo pre ryby, a tak mi skapú v nádrži všetky mečúne a číky. A ich samičky dýky. A kudly. Hudry, hudry (pssst, mením taktiku, už nebudem vibrovať ako tetrov, ale zvonenie si prestávam na moriaka). Ak som ťa zaujal, napíš mi nejaký nevraživý list.

ZNAČKA: MARATÓN PO ZAMÍNOVANOM POLI

-rudmaj(s)-

Ján Földeši

poézia

(HLADANÁ)

Nenávidíš svoj obal.
Dieťa pichľavý rolák nenávidí.
Sedíš v tmavej izbe,
cez diery v truhle
preniká
vtieravé svetlo
z tváří.
Pýtaš sa:
Prosím?
Nafúknuté brucho dieťaťa.
Kúpeľ vo vlastných zvratkoch
Ťa
privedie k sebe.
Nepočujem napísané
MILUJEM ŤA.

(SMS PRE...)

Som tam,
kde nesmené sa smie,
tam, kde nepovieš nie,
kde vtáky aj vlak súhlasí.
Som tam.
A...
som sám.
Prší.

(TRY AGAIN PLEASE LATER)

Slečna si nedostupná.
Dočasne.
Máš pevné prsia,
vzrušené bradavky lákajú oči.
Hm, škoda len...
Asi to potrvá,
kým ti narastie hlava!
Nedostupná.
Len dočasne.

” JÁN FÖLDEŠI sa narodil v roku 1979 v Nitre. Bol v redakcii predchodcu terajšieho *Slnečníka*, časopisu s rovnakým názvom, ktorý vychádzal pred vyše desiatimi rokmi. Na starosť mal aj grafické spracovanie posledného čísla. Básnický debutoval práve v spomínanom časopise. Neskôr boli jeho básne uverejnené aj v časopise *Let*, ktorý sa zameriaval na tvorbu začínajúcich autorov. Svoje básne sa snažil prezentovať aj na vtedy populárnom literárnom serveri www.k6.sk. V poslednej dobe sa literárne odmlčal. Povoláním je učiteľ.

(ČAKAJTE, STE V PORADÍ)

Ďalší kôl
do srdca –
záhrady pocitov
Podopriem ním Raj
či
nu
Kedy podoprú mňa
v srdci pocitov –
záhrade či Raji
? ?
...asi v máji
Čakajte, ste v poradí

(HLAS)

Onanuj nad bohatstvom,
výron je slastný.
Mysli na seba.
Onanuj, onanuj a onanuj.
Ty vždy vládzeš.
Alebo
už nie?
Pištoľ, žiletka
štíhla či moletka?
Prosím ťa,
nezašpiň mi biele steny.

(ŠEDOSŤ)

Všetko je šedé.
Šedé sú stromy,
obloha je šedá.
Šedý je dym, poletím vo vetre s ním.
Šedý som ja a šedá si ty, šedé sú skaly v okolí.
Šedosť mám v srdci a šedá je tiež hlava,
šedosť mi z krieka šedo máva.
Len petržlen divý je zelený,
unikol šedosti.

Karel Šebek

(SKROMNOST)

Anjel hriechu
obcuje so slečnou,
Myš - lienkou.
Dozrela.
Myšlienka hriešna
preťala pupočnú šnúru.
Živila ju dobre
placenta mozgu.
Chcem.
Nadýchla sa
a
pustila svoj obsah éterom,
poštou
„Do vlastných rúk.“
Chcem Vás
neskrotne
LÍZAŤ
v tráve.
Vysokej.

(PARÍŽANKA)

Bonžúr
v
priesvitne

krk
chuť prsníku
s cukrom
je
teplá
zadok
stehná
dlhá krivka
peši na vrchol až
k
Eiffelovi

(OUTCOME)

myšlienkam chýba
farba
pohybujú sa v hraniciach
tieňa
požičal som Ti
tykanie
beriem si ho
späť
slečna Vy - sledok
nie je päť

(NAJPREKLIATEJŠÍ
Z PREKLIATYCH
BÁSNIKOV ALEBO
POSLEDNÝ ŽIJÚCI FEXT?)

ŽIVOTOPIS
NAPÍŠAL
RUDOLF MAJTÁN

Určite ste sa na hodinách literatúry učili o prekliatych básnikoch, ktorých život sa podobal húsenkovej dráhe. Spomínali sa hlavne francúzski autori zvučných mien ako Charles Baudelaire, Arthur Rimbaud, Paul Verlaine, Guillaume Apollinaire... Ale asi sotva si niekto spomenul na Karla Šebka. Na českého surrealistického básnika, výtvarníka a kolážistu, ktorý sa narodil a žil (a možno aj zomrel) v našej dobe a v našich končinách. Vo vtedajšom Československu.

Jeho život začal tak ako sa na prekliateho básnika patrí. Osud mu pridilil vyzývavé priezvisko Štetka, na čom sa dobre bavilo celé jeho okolie. Otec tieto posmešky nevydržal a po Karlovej maturite dal celú rodinu premenovať na Šebkovú. Detstvo prežil v malom mestečku Jilemnice u svojej babičky, kvôli nie práve ideálnemu prostrediu, ktoré panovalo v rodine s otcom. Neskôr len spomínal, „foter tak nadával matke do kuriev, že som si zobral o pol tretej žiletku a podrezal som si krk.“

Karel Šebek pochádzal z rodiny vzdelancov. Jeho strýkom bol populárny spisovateľ Jaroslav Havlíček. Jeho bratranec Zbyněk Havlíček bol známy ako klinický psychológ, ale aj ako básnik, prekladateľ a kľúčová iníciačná osobnosť spořilovských surrealistov. Jeho dedo, gymnaziálny profesor Karel Štetka, bol zakladateľom prvého podkrkonošského špiritistického vydavateľstva.

Po absolvovaní jedenástočnej školy a krátko sanitárskeho kurzu nastúpil na pozíciu sanitára v psychiatrickej liečebni v Dobřanech pri Plzni, kde pôsobil jeho bratranec Zbyněk Havlíček, s ktorým mal blízky vzťah. Bol inšpirovaný fantáziami schizofrenikov i iných duševne chorých pacientov, a tak sám na sebe skúšal rôzne lieky (napr. diazepam) a drogy. Až jedného dňa ako ošetrovateľ zmizol s niekoľkými pacientmi z psychiatrickej liečebne.

Potom sa prišlo na to, že im pomáhal ujsť, pričom ich polícia prichytila pri prekračovaní československých hraníc. Tento nezdařený útek mal pre neho katastrofické následky, pretože po ňom sa pokúsil o samovraždu a následne prešiel z roly ošetrovateľa do roly pacienta (1960).

V rámci liečenia mu bratranec psychológ Zbyněk Havlíček naordinoval artterapiu, v ktorej mal písať básne. A tiež ho zasvätil do surrealizmu. Karel Šebek sa v poézii našiel, objavil v nej svoj nesmierny talent, pričom poézia sa prelínala s jeho životom a život sa prelínal s jeho poéziou snád' tak ako u nikoho z vtedajších umelcov. Po zoznámení sa s novou životnou náplňou sa horúčkovo pustil do prepisovania surrealistických kníh (prepísal ich údajne okolo 200). A keďže ovládal dobre francúzštinu, na písacom stroji prepisoval aj diela takých autorov ako André Breton, či Paul Éluard a ďalších.

V polovici šesťdesiatych rokov sa usídlil opäť na psychiatrii, kde v rámci terapie pod dohľadom svojho bratranca experimentoval s LSD. S touto látkou mala skúsenosť celá ilegálna skupina surrealistov. Šebek bol však touto drogou taký uchvátený, že ju začal používať aj mimo terapie a preniesol si ju do bežného života. Droga mala na neho devastačné účinky, kde namiesto posilňovania predstavivosti, mu predstavivosť postupne uberala. A navyše vyvolávala u neho silnejšie paranoje. Zlomovým momentom sa u neho stalo úmrtie obľúbeného bratranca a jeho terapeuta Zbyňka Havlíčka na leukémiu (1969). Po jeho smrti sa začal prepadať do hĺbín toxickej psychózy a prišla séria pobytov v rôznych psychiatrických zariadeniach (Kosmonosy, Sadská, Bohnice), či protialkoholických liečebniach. V tej dobe sa pokúsil niekoľkokrát o samovraždu a horúčkovo písal a rozosielať svoje texty.

Jeho životným krédom bola veta: „*Život je choroba, ktorú je nutné prežiť,*“ a ktorú aj dokonale naplnil. Počas života sa pokúsil o samovraždu takmer 30-krát. Legendárne sa stali jeho pokusy s vlakom, električkou, či skokom z niekoľkých poschodí. Napríklad raz kráčal po kolajniciach oproti lokomotive a naznačoval jej, aby ušla. Ale ona neuhla, ale do neho vrazila a vyšmarila ho z kolajní von. Vtedy bol údajne 5 minút v klinickej smrti. Ale prebral sa, aby sa neskôr mohol pokúšať o samovraždu skokom zo štvrtého poschodia z bytu na Lublanskej ulici v Prahe. Vtedy dopadol na trabant, ten celý zdemoloval, ale on zostal živý a zdravý, až na pár ľahkých odrenín. V byte toho času sídlila komunita narkomanov, ktorú Šebek pretvoril na „továreň poézie a koláže“. Všetci narkomani ako diví tvorili básne, lepili a vystrihovali koláže. Surrealistický básnik a prozaik Pavel Rezníček bol sám svedkom jedného jeho pokusu o samovraždu, keď sa v Prahe snažil ramenom „vykolajit“ električku. Električka ho však svojou rýchlosťou odhodila na bok. Keď sa pokúšal obesit, odtrhlo sa mu lano, keď si podrezal žily, našli ho a zachránili, alebo keď sa otrávil

liekmi, vypumpovali mu žalúdok. Rezníček ho nazval „posledným žijúcim fextom“, čo je nadprirodzená bytosť, ktorú nie je možné nijako zničiť. Spomína si na neho ako na svojského človeka, ktorý takmer vždy nosil na sebe čierny baloňák s čiernou rádiou (aj v lete), okuliare s hrubým rámom, tašku plnú papierov svojich básní, liekov, vyklepaných cigariet a časopisov určených pre vytváranie koláží. Dobre poznal haly vlakových a autobusových staníc aj ťadové múry liečební, či zadymené priestory bufetov a pochybných lokálov.

Charakteristickým rysom jeho tvorby bola horúčkovitosť a spontánnosť. Svoje básne, kresby a koláže posielal svojim známym takmer okamžite, ako ich stvoril. Ťažké je dať dokopy a poznať jeho kompletne dielo, pretože je rozkúskované takmer po celom svete. Ako prekliaty básnik mal veľmi blízko k introspektívnej tvorbe plnej pochmúrnych zákutí a sebatrýznivého pohľadu na vlastnú existenciu. Odráža sa v nej svet nadzmyslový, plný fantázie, tieňov, úzkosti, sebaíronie a tušenia vlastného zániku s prelínaním motívov erotiky a čierneho humoru. Svoje básne publikoval v rade periodík ako napríklad *Doutník*, *Analogon*, *Host*, *Revolver Revue*, *Literární noviny*, *Slovenské pohľady*, *Fragment K*, *Tvar*... Debutoval v roku 1967 básňou *Rozmluva* v časopise *Orientace*. Bol preložený do viacerých jazykov, napríklad do francúzštiny či taliančiny, kde mal viacej fanúšikov. Najpopulárnejší sa stal výber z jeho poézie *Dívej sa do tmy*, je tak barevná. V súčasnosti vyšli k dvadsiatemu výročiu dva výbery z jeho poézie. Prvý s názvom *Zíttra je nikdy* a potom druhý so spoluautorstvom s Evou Válkovou *Sanitka* básne.

K jeho surrealistickému postojovi a k životu, v ktorom poéziu nielen písal, ale aj naplno žil, patrí aj jeho záhadný koniec, či zmiznutie, po ktorom zahladil po sebe stopy. V apríli 1995 bol prepustený z liečebne v Dobřanech. Odišiel do Prahy, kde kontaktoval niekoľko jeho známych, pričom sa choval nezvyčajne agresívne. Bol nimi odmietnutý. Posledný, kto ho videl, bol jeden jeho priateľ na vlakovej stanici. Šebek mu tvrdil, že ide naspäť do liečebne v Dobřanech. Tam sa však už nikdy nedostavil. Od toho momentu je nezvestný. Jeho telo nikdy nebolo nájdené, aj keď najpravdepodobnejšou verziou je, že sa naplnili jeho samovražedné sklony. Existujú však dohady, že odišiel do Francúzska, kde mal viacero podporovateľov a že tam žije v nejakej okrajovej komunite. Je tiež zaujímavé, že česko-francúzsky básnik Petr Král tvrdí, že ho pred pár rokmi stopercentne videl v Benátkach. Keď ho spoznal, začal pred ním Šebek utekať. Ďalšia stopa je z roku 2002 z výstavy jedného jeho známeho, kde v návštevnej knihe pre neho nechal odkaz napísaný svojím nezameniteľným písmom, čo jeho priatelia okamžite spoznali. Jeho zmiznutie pripomína surrealistickú báseň, kde často človek len tuší jej význam, ale len málokedy vie s určitosťou povedať, čo ňou chcel básnik odhaliť. A život prekliateho básnika z neho spravil legendu.

Juraj Majtán

mikropovedky

(ESENCIA ĽUDSKOSTI)

Jasná obloha plná rozhádzaných hviezd, zatúlané nočné lampy matne osvetľujúce cestu do malého lesíka a v ňom šíriaci sa tancujúci dym v zimnom ovzduší. Dym vychádzajúci z rozhriatej pahreby, pri ktorej sedeli dvaja naobliekaní postarší muži, sledujúci ako dohorievajú posledné suché vetvy zo stromov. Ich tváre neupravené, neumyté, s hlbokými ryhami na čele. A tam som stretol Ľudskosť, práve v jednom z nich, držiac poslednú cigaretu v premrznutej ruke navlečenej do roztrhaných rukavíc. V tejto noci to bol jeho najcennejší majetok, skrze ňu mohol na malú chvíľu utiecť do iného času a priestoru. Druhý muž bol na tom ešte horšie, bez cigarety a s podlomeným zdravím, jeho hlava oťažievala a zomhla sa jedine na pohľad do tmavého prázdna v širom okolí. Muž s cigaretou neopustil to svoje nehostinné miesto v chladnej noci, radšej sa srdcom rozhodol, nech to bude tejto noci ten druhý on.

(ESENCIA BEZBOŽNOSTI)

Do autobusu nastupuje zhrbený muž s ruksakom na chrbte, pri pohľade na jeho telesnú konštrukciu sa začína súčiť prebúdzajúť vo všetkých stojacich ľuďoch okolo. Postaví sa na najosvetlenejšiu časť autobusa, nech ho aj samotný Pán Boh lepšie vidí, keďže mu tu prišiel spraviť jeho službu. Dvere sa zatvárajú, autobus sa pomaly pohýňa, ľudia sa opäť ponárajú do svojich svetov. Zhrbený muž si z vrečka na bunde vyťahuje ruženic a plynulo prechádza k hlasnému mrmlaniu náboženských modlitieb. Tam som zazrel nevedomú Bezbožnosť tváriacu sa ako Zbožnosť skromného a nevinného človeka. V tom okamihu ľudia vyliezli zo svojich ulít, ale neprebudilo ich spalujúce svetlo z radosti a šťastia, naopak, prebudili ich sírové plamene hnevu a ľadový chlad ich oddelenosti od toho človeka. Muž sa naďalej modlil vo viere, že so sebou prináša svetlo, avšak najväčšia tma v autobuse bola tam, kde on práve postával.

(ESENCIA BEZCITNOSTI)

Stoly, na nich poukladané tanieri jedla, čakajúce, kedy sa naplnia hlavnou výhrou z tomboly. Okolo prvej ceny – vykŕmeného prasata, krúžia ľudia ako lačné supy v zabudnutej savane nad rozkladajúcou sa zdochlinou. Len tu sú iné podmienky na spásu tela, ale veď dnes sa sem predsa prišla oslavovať láska a mier. Nezávislé typy ľudí, ktorým neboli tieto pojmy cudzie, ale nateraz pôžitok z bravčového mäsa u nich v tomto okamihu prevládal. Poniectori sa zmožli na mechanické mantrovanie pred hlavným chodom, ale hlad bol silnejší ako súčiť s mŕtvym mäsom. Tam som stretol Bezcitnosť, ktorá mi v podobe zúčastnených ľudí povedala: „Vinný je ten, ktorý zabije, nie ktorý je!“ To všetko im bolo povedané z úst múdrych učiteľov a z riadkov ctených kníh. Ľudia dobre naladení, chuťové zmysly nadmieru uspokojené, nič to, takéto zvyky sú u nás zakorenené už od samotného praveku.

(ESENCIA OSAMELOSTI)

Oslava v šate okázalosti sa blížila k svojmu vrcholu. Ľudia sa zabávali, popíjali v rytme hlučnej hudby. Prijemná atmosféra sa preniesla na tanečný parket. Slová stratili svoj význam, teraz jediný dorozumievací prostriedok bola reč tela. Tam som zbadal osamelého človeka v podobe usporiadateľa, ktorý tento deň dovŕšil narodeninové jubileum. Obklopovali

ho blízki ľudia, samota pre tento raz nedostala pozvanie. No jeho myseľ bola na úplne inom mieste, kam sa nikto zo zúčastnených nemohol dostaviť. Na opustenom ostrove bez známok života, kde mu jedinou hlučnú spoločnosť a tanečnú choreografiu vytvárali nespočetné morské vlny. A to nemohol nikto z nich pochopiť.

(ESENCIA BOLESTI)

V práci panuje vážna atmosféra, predsa stres je pre danú činnosť podstatnejší ako nejaká úľava. Každý jeden z pracujúcich je sústredený, aby priniesol čo najväčší zisk pre firmu a nezlyhal. Avšak jeden z nich to všetko berie s humorom a nadhľadom. Tieto jeho „ingrediencie“ vysiela do priestoru, to aby naokolo všetkých rozosmial. Dávno už vedel, že radosť je skutočná jedine, ak je šírená a zdieľaná. Navonok čierne mračná kamsi odohnal, no pod kožou si svoju bolesť z minulosti stále uchoval. A tú pre zmenu nikto z nich nevnímal. Vníмали len jeho slová a prejavy, v nich nebolo žiadnej stopy po žiali. Bolesť, ktorú by zdieľal ďalej, by sa šírila, a tak si ju radšej iba sám pre seba ponechal.

(ESENCIA PRÁZDNOSTI)

Autobusová zastávka a v nej zástup ľudí čakajúcich na odvoz. Letné počasie ich vyzlieklo z hrubých šiat, ale ich vnútra ostali stále v zimnom. Postáva tam mladý muž, už teraz vie, že do jeho vnútra zavíta čoskoro mrazivý chlad. Pozerá sa im do očí, no nezmohne sa na slovo. Nemôže dostať zo seba ani slzy, ani krik pre úľavu od duševnej bolesti. Začína byť paralizovaný bez toho, aby to vôľou nejakým mohol ovplyvniť. Stáva sa nasilu uväzneným pozorovateľom, teraz by najradšej chcel byť v role režiséra. Všetko navôkol znehybnie a pre neho zomrie, necíti absolútne nič. To už sa v jeho duši usídlila prázdnota. Nie je jej pánom, a tak čaká, kedy už konečne odíde. Teraz vedel, že príde, lenže sú obdobia bez jej ohlásenia. Vtedy sa nemôže na ňu pripraviť a ani ju ničím pohostiť.

Zoltán Kőrös

hudobný antikvariát

(ESENCIA VZDIALENOSTI)

Krčma, v nej drevený stôl, na stole pívá a pri nich popíjajúci ľudia. Atmosféra sa nesie v priateľskom duchu. Zhovárajú sa o každodennom stereotype, pričom si zo seba robia každý z každého dobrý deň. Po čase jeden z nich načne vážnu tému. Vo vzduchu cítiť názorové nezhody, ktoré môžu vyústiť aj do slovného boja. Jeden druhého prekrikuje, nedá druhému dopovedať. Tu žiadne pravidlá diplomacie neplatia. Každý chce obhájiť svoju pravdu. Neuvedomujú si, že ona môže súčasne súhlasiť aj nesúhlasiť. Jeden z nich to vzdáva. Nemá u neho zmysel pokračovať v začatej diskusii. Blízkosť ľudí sa dá vyjadriť v centimetroch, no ich názory sú medzi sebou na míle vzdialené.

(ESENCIA SLOBODY)

Zbadal som Slobodu pomaly si vykračujúc cez obytnú štvrt rodinných domov v podobe mladého muža bez šiat. Jeho pohľad smeroval do zamračených nebies, z ktorých dažďové kvapky padali a stekali po jeho alabastrovej pokožke priamo na zem. Ľudia postávajúci vonku vyjadrovali pobúrenie a zvedavosť v jednom. Dospelí sa svojim mladým ratolestiam snažili zakrývať oči, ale boli natoľko opantaní nevšednou scenériou, že sa ich snaha zmenila navnivoč. Avšak ani toto divadlo, odohrávajúce sa v mužovej blízkosti, mu nevzalo ani kúsok blaženého úsmevu z tváre. O pár minút neskôr pri ňom zastavilo auto a z neho vystúpili dvaja muži. Ako sa pozeral na nich s nemeniacim sa úsmevom, tak sa súčasne nechal podvoliť ich príkazom, odovzdávajúc svoje telo i dušu bielym golierom, vediac, že je to znakom opätovného väzenia.

(ESENCIA BEZMOCNOSTI)

Pozeral sa do zrkadla ako si upravuje kravatu na svojom drahom obleku. Ostré rysy tváre súmerne vytvarované, hladká pokožka, prenikavé hlboké oči boli stelesnením vonkajšieho úspechu a jeho pevnej vôle. Pripravoval sa do práce, kde sa na niekoľko hodín zmení na Zeusa a bude vládnuť na svojom novovybudovanom Olympe. Muži sa jeho pohľadu vyhýbali, u žien vytváral pravý opak, priťahoval a vábil ich. Stačilo, aby zachcel, a chytil by všetky do svojich utkaných sietí. V zrkadle som zazrel Bezmocnosť, slza sa kotúľala po jeho ušľachtilom líci. Iba tento jediný tekutý ostrov bolesti sa dostal z jeho trpiaceho vnútra smerom von. Mal všetko a zároveň nemal nič. To všetko by vymenil za jedinú, kde jeho moc nemala od začiatku žiadny vplyv. Vládnuť srdcu svojej vyvolenej, aj napriek tomuto všetkému, neznamenal vôbec nič.

(ESENCIA NEPOCHOPENIA)

Chlapec a dievča. Ešte nedovršíli konsenzuálny vek dospelosti, kráčajú vedľa seba ticho mestskou uličkou. Vedia, že slová by iba sťažili, už aj tak napätú atmosféru v nich. Jesenné počasie sa prispôsobuje ich zamračeným náladám. Začínajú padať kvapky dažďa. Chlapec to chce teraz všetko napraviť a zachrániť. Má pri sebe malý dáždňik, otvára ho nad hlavu svojho dievčata. Chce tým vyjadriť gesto lásky. Ona ho s hnevom odmieta. Mal predsa už dávno vedieť, že ona má rada dažď a nevádi jej, keď sa jej dlhé vlnité vlasy úplne rozmočia. V ich interpretácii prejavov som uvidel nepochopenie. Jedno vnútro hovorilo o láske a druhé o hneve. A stačilo tak málo, aby sa prejavy navzájom spojili. Mať jeden pre druhého len pochopenie.

(BLIND WILLIE JOHNSON - GITARISTA NA CESTE DO VEČNOSTI)

Blind Willie Johnson, hudobník pre väčšinu planéty neznámy, to dotiahol veľmi ďaleko. Napriek tomu, že posledný týždeň svojho života strávil v horúčkach v rumovisku svojho do základov vyhoreného domu, bez peňazí a bez zraku, čakajúc na svoj prechod na onen svet. A ak by aj Boh, ktorého celý život ospevoval, neexistoval, v osude mal napísané, že sa do neba nakoniec dostane. Keď Carl Sagan a jeho štáb vybrali odkaz pre mimozemšťanov na sondu Voyager 1, na platňu s názvom *Sounds of Earth* okrem pradávnych spevov, zvukov padajúceho dažďa či tlkotu srdca zaradili aj hudobníkov formátu Bacha, Beethovena, Mozarta a Stravinského. Na elpěčko určené pre temnú vesmírnu noc sa dostala aj Johnsonova srdcervúca spomienka na ukrižovanie Krista, skladba *Dark Was The Night - Cold Was The Ground*. A tak v roku 1977, keď USA vystrelili Voyagera do kozmu, začala aj ohromujúca cesta Blind Pilgrima v čase aj priestore.

Keď sa po druhej svetovej vojne začali o Johnsona a jeho malé, ale silné hudobné dedičstvo zaujímať hudobní archeológovia, pri odkrývaní jednotlivých vrstiev jeho života narážali na viaceré problémy. Dlhú dobu nebol správne určený ani dátum jeho narodenia. Dnes už s veľkou istotou vieme, že sa narodil v januári 1897 v Independence, neďaleko Brenhamu v Texase. Hovorí sa, že koho má Boh rád, na toho uvaluje kríž. Ak to je pravda, Williemu museli byť nebesá naklonené až-až - mal tri či štyri roky, keď mu umrela mama a tým len jeho problémy začali. Jeho údajná posledná manželka Angeline Robinson tvrdila, že Johnsona o zrak pripravila jeho macocha, ktorá mu vyliala do tváre lúh. Mala to byť pomsta za to, že ju Willieho otec bil za neveru. A akú nádej mal v tej dobe sedemročný čierny chlapec

z chudobných pomerov, ktorý bol navyše nevidomý? Hudbu. A to hudbu na oslavu Boha.

Johnson napriek excelentným bluesovým technikám, ktoré si neskôr osvojil, nechcel byť bluesmanom, keďže sa v tých časoch blues často považovalo za hudbu samotného diabla. Vraj už ako päťročný povedal otcovi, že bude kazateľom a niekedy vtedy si vyrobil aj svoju prvú gitaru z krabice od cigár. Neskôr sa mu jeho predsavzatie splnilo – stal sa baptistickým kazateľom a jeho svetom gospely a černošské spirituály. Na rohoch ulíc texaských aj iných miest si zarábala drsným basovým hlasom, ktorý občas prepínal do prirodzeného tenoru a prehlušoval ním ruch ulice. A niekedy ho dostával aj do problémov: keď spieval pred jednou vládnu budovou v New Orleanse veľmi silnú verziu piesne o Samsonovi a Dalile *If I Had My Way I'd Tear the Building Down*, policajti si mysleli, že názov skladby je navádzaním na zbúranie budovy. O udalosti sa rozšírila legenda, podľa ktorej Johnsona zatkli preto, že so spevom takmer odštartoval vzburu. Ale čo je isté, jeho pouličná hudobná produkcia zanechávala v okoloidúcich veľký dojem.

Nie je jasné, kto Johnsona priviedol k jeho surovej hre na slide gitare. Nevieme povedať s istotou, či bol samoukom, či mal za sebou nejakého staršieho bluesmana, alebo ho celkom jednoducho osvietil samotný Boh. Pravdepodobne išlo o kombináciu týchto faktorov. Isté je len to, že sa s tridsiatkou skladieb nahraných pre Columbia records zaradil medzi najlepších slidegitaristov v histórii.

Už jeho prvá, asi najsilnejšia session z decembra 1927 dala svetu drsňacke skladby, s ktorými potom frajerovali neskoršie hviezdy: *Nobody's Fault But Mine* (Zeppeliní), *Mother's Children Have A Hard Time* (Claptonov Motherless Children), *Jesus Make Up My Dying Bed* (Dylanov *In My Time of Dying* z jeho debutového LP), *I Know His Blood Can Make Me Whole* alebo už spomínaná pozitívna *If I Had My Way I'd Tear The Building Down* (Grateful Dead). A v neposlednom rade, minimalistickú *Dark Was The Night – Cold Was The Ground*, ktorú Ry Cooder opísal ako „*the most soulful, transcendent piece in all American music*“. A to bol iba začiatok. Každý nasledujúci rok priniesol ďalšie nahrávky, z ktorých je každé vybrať Top 5 bez toho, aby na ňom boli aspoň tie najzásadnejšie. Zo všetkých spomeniem aspoň tie, ktoré najviac zasiahli môj hudobný vesmír: *Lord I Can't Just Keep From Crying, Bye And Bye I'm Goin' To See The King, You'll Need Somebody On Your Bond, John The Revelator* a samozrejme opus magnum *The Soul Of A Man*, ktorý by s textom o fundamentálnej otázke ľudstva zapasoval na Saganovu platňu minimálne tak dobre, ako *Dark was the Night: Won't somebody tell me, answer if you can! Want somebody tell me, what is the soul of a man? I'm going to ask the question, answer if you can If anybody here can tell me, what is the soul of a man? I've traveled in different countries, I've traveled foreign lands I've found nobody to tell me, what is the soul of a man...*

Už z prvej platne, *If I Had My Way/Mother's Children Have a Hard Time* predala Columbia 15 tisíc kusov, čím Johnson na nejaký čas prekonal v predajnosti aj vtedajšiu najväčšiu čiernu hviezdu, Bessie Smith. Lenže doba nepriala všetkým hudobníkom – za svoje nahrávky nedostávali tantiémy, v podstate brali to, čo im label ponúkol. Väčšinou to znamenalo 25 až 50 dolárov za skladbu, nič viac. Navyše, v dobe poslednej Willieho nahrávacej session v apríli 1930 sa už čoraz krutejšie roztáčala Veľká hospodárska kríza. Tá nemala zmeniť iba dejiny, ale aj osudy mnohých

muzikantov – dopyt po drsnom country blues/gospeli klesol na minimum a Johnson ostal celý život v chudobe, odkázaný na drobné za svoje pouličné vystupovanie.

Aj to, čo s ním bolo v nasledujúcich pätnástich rokoch, je tak trochu zahalené v tme. Nie je jasné, koľko mohol mať žien, či potomkov. Jeho manželka Willie B. Harris sa objavuje ako sprievodná speváčka na štrnástich skladbách, ale aj v tejto otázke panovali dlho omly – hlas na nahrávkach mal podľa jednej skoršej verzie patriť spomínanej Angeline Robinson, ktorá s ním vystupovala tiež. Jedna z mála vecí, ktoré sa po ňom zachovali, je jeho jediná známa fotografia, na ktorej je usadený vedľa klavíra, drží cínový pohár na drobné, gitaru a na malíčku má bottleneck. Niečo málo o ňom vieme od ďalšej gitarovej legendy, Blind Willieho McTella, s ktorým Johnson cestoval po krajine a vystupoval - už len tá predstava dvoch archetypálnych slepých gitaristov na spoločných cestách je ako z rozprávky. McTell poskytol rozhovor veľkému folkloristovi a muzikológovi, Allanovi Lomaxovi, a z neho sa dozvedáme, že sa Johnson túlal a hral od Maine až po Mobile v Alabame. Istý hudobný historik z Houstonu ho z času na čas počul hrať vo vysielaní rádia KTEM a z ranjšej nedelnej bohoslužby vysielanej z rádia KPLC v Lake Charles. A neskôr, počas 2. svetovej vojny, z vysielania v Corpus Christi, keď pobrežné oblasti Karibiku opantal strach z nemeckých ponoriek. Nieкто Johnsonovi musel povedať, že ich posádky majú vo zvyku počúvať rádiové stanice, aby mohli triangulovať svoju pozíciu. Do vysielania sa tak dostali alternatívne verše z jeho *God Moves On The Water*, ktoré vojakom z ponoriek ponúkali milosť, ako aj varovanie v podobe skladby *Can't Nobody Hide From God*.

O konci Johnsonovho života sa podarilo nájsť niekoľko písomných dokladov. V súpise adresy mesta Beaumont v Texase sa nachádza adresa 1440 Forrest street, kde istý reverend W. J. Johnson prevádzkoval modlitebňu. Je to aj adresa, ktorá sa uviedla na Willieho úmrtnom liste. Johnson podľa neho umrel 18. septembra 1945 (presne 25 rokov predtým, než odišiel Jimi Hendrix) v ruínach svojho domu, ktorý mu týždeň predtým nešťastnou náhodou vyhorel. Angeline Robinson v jednom neskoršom interview tvrdila, že ho ako černocha odmietli v nemocnici. Jeho úmrtný list hovorí o viacerých príčinách smrti: malarické horúčky so syfilisom ako prispievajúcim faktorom, ale uvádza sa v ňom aj slepota, čo naznačuje, že dôkladnosť obhliadača mŕtvol bola tak trochu otázna. Muselo sa čakať až do roku 2009, kým sa podarilo určiť, kde sa vôbec nachádza cintorín Blanchette Cemetery pre „farebných“, uvedený na úmrtnom liste. Hoci konkrétne miesto posledného Johnsonovho odpočinku sa nájsť nepodarilo, na mieste mu vyhotovili pamätník.

Asi neexistuje väčší kontrast medzi koncom Johnsonovho života a jeho posmrtnou, doslova a do písmena hviezdou kariérou. Kto o sebe môže povedať, že jeho nahrávka je súčasťou najvzdialenejšieho objektu od Zeme vyhotoveného ľudskými rukami, ktorý v auguste 2012 oficiálne vstúpil do medzihviezdneho priestoru? A čo je pre nás pozemšťanov ešte podstatnejšie, Blind Willie Johnson tu zanechal poklady ducha, ktoré ovplyvnili množstvo ďalších umelcov. Medzi mnohých, ktorí prebrali jeho skladby, patria Son House, Led Zeppelin, Nina Simone, Nick Cave, Eric Burdon, The White Stripes, Eric Clapton, Bob Dylan či Grateful Dead. Odhaduje sa, že viac než polovica z 15 tisíc predaných kusov reedície Johnsonovho hudobného odkazu s názvom *Complete Blind Willie Johnson* z roku 1993 skončila v rukách hudobníkov. Pán Boh v oblakoch môže byť spokojný, že v osobe slepeho pútnika stvoril skvelý nástroj na oslavu seba samého.

Edvard Munch

životopis

Lenka Segiňová

EDVARD MUNCH - ÚSMEVY ŽENY

„Choroba, šílenstvo a smrť sú čierni anjeli, ktorí stáli pri mojej kolíske.“

Už v detstve bol maliar Edvard Munch v úzkom styku so smrťou – v piatich rokoch mu umrela mama a neskôr sestra Sophie. Smrť a umieranie sú ústrednou témou viacerých jeho obrazov: *Choré dieťa* (1907), *Smrť v izbe chorej* (1893), *Dedičstvo* (1897 – 1899) a iné. Z týchto a ďalších životných okolností pramenila úzkosť a strach, ktoré tiež premietol do svojich výtvarných diel, dôkazom je jeho najznámejší obraz *Výkrik* (1893), ale aj dielo *Úzkosť* (1894) a mnohé ďalšie. Nemenej dôležitým a výrazným námetom v jeho tvorbe bola aj žena.

EDVARD MUNCH - CHORÉ DIEŤA (1896)

Ženu zobrazoval nielen v rôznych životných štádiách, ale tiež v rôznych charakterových podobách – od nevinné panny po zvodkyňu, cundru a vyvrcholenie tohto námetu možno vidieť v obraze ženy ako vrahyne. Vo svojich denníkových záznamoch píše: „Úsmevy ženy – sú tri. Jar; leto, zima. Vábivý ako jar – v sladkom očakávaní, voňavý – nesmelý a roztomilo zvädzajúci – ako jarný spev vtákov a lúčne kvetiny. Plný letný úsmev – nad rastom plodov – šťastný úsmev matky. Zimný – úsmev smútku – smrti – vážny a bolestný ako nápoj smrti – dovršenie života.“ Tieto tri úsmevy, t. j. podoby ženy sú námetom obrazu *Žena v troch štádiách* (1894), ale aj obrazu *Tanec života* (1899).

Obraz *Tanec života* je podľa niektorých kritikov obmenou námetu z obrazu *Žena v troch štádiách*, rozdiel v ich výklade spočíva v tom, že v *Tanci života* cundru nahradila matka. O *Tanci života* sám Munch píše: „Tancujem so svojou úplne prvou láskou, bola to spomienka na ňu. Vstupuje usmievajúca sa, svetlovlasá žena, ktorá si chce

EDVARD MUNCH - ŽENA V TROCH ŠTÁDIÁCH (1894)

odnieť kvet lásky, ale ten sa nedá odtrhnúť. Na druhej strane je oblečená v čiernom a díva sa so zármutkom na tancujúci pár: Je vyvrhnutá, tak ako som ja bol vyvrhnutý jej tancom.“

EDVARD MUNCH - TANEC ŽIVOTA (1899)

Na oboch obrazoch sa okrem troch podôb žien nachádza aj vyobrazenie muža, v *Tanci života* uprostred obrazu a v *Troch štádiách* ženy takmer neviditeľný, splyývajúci s tmavým pozadím a s vdovou resp. smrťou po svojom boku. Tento muž je zasiahnutý ženou v jej mnohých podobách. Rovnako ako bol Munch v živote poznačený (prevažne tragickým) vzťahom so ženami – svojou matkou, sestrou, milenkou Tullou Larsen a inými. V zobrazovaní vzťahu medzi mužom a ženou sa prejavuje ambivalentný postoj, ktorý Munch voči ženám zaujal a ktorý je výsledkom jeho vlastných životných skúseností. Na jednej strane vnímal ženu ako bytosť, ktorá prináša nehu, opojenie *Bozk* (1892), na druhej strane ženu prinášajúcu bolesť, zradu a nakoniec smrť. Druhý prípad je výrazný najmä v obrazoch *Vampír* (1895), *Žiarlivosť* (1895), *Odlúčenie* (1896), *Odlúčenie II* (1896), *Maratova smrť* (1907), *Mušská hlava v ženských vlasoch* (1896) a iné.

V obraze *Vampír* sa na prvý pohľad zdá, že ide o vyobrazenie muža, ktorý hľadá útechu v ženinom objatí, druhý uhol pohľadu je práve ten, v ktorom Munch vnímal ženu ako zradnú bytosť, žena je vykreslená ako upír, ktorý saje krv z krku muža a prináša mu smrť. Podobným obrazom, v ktorom je žena zobrazená ako vrahyňa, je obraz *Maratova smrť*, týmto dospel Munch k najnegatívnejšiemu obrazu ženy vo svojej tvorbe.

Ján Marko

poviedka

(SÚBOJ)

Od počiatku ľudstva je tu cesta, ktorou kráčali mnohí. Po nej stúpali a padali. Vstávali zo dna svojich temných myšlienok s pevným odhodlaním plniť si svoje sny. Túžiac pochopiť zmysel života nejasný ako hmla zahalujúca zasneženú krajinu. Väčšina z nás sa uspokojí s vidinou viery. Viera, ako ju poznáme z náboženstiev, odpúšťa hriechy, ktorých sa dopúšťame. Vedie nás a pomáha nám zbaviť sa strachu, s ktorým bojujeme. Uznávam len jednu jedinu. A to vieru v cieľ, ktorý sledujem a ktorý mi dá uspokojenie.

Keď sa opýtaš niekoho, čo si myslí o živote, prečo ho žije tak ako ho žije, odpovede bývajú rôzne: „Žijem, aby som si čo najviac užíval, som tu iba raz.“ Nieкто iný povie: „Som tu preto, že ma stvoril boh na svoj obraz.“ Ďalší, ktosi emotívnejší, tvrdí: „Žijem preto, aby som po sebe zanechal nezmazateľnú stopu.“

Pseudoumelci, ktorí tvoria či už hudbu alebo píšu, v súčasnej dobe najsilnejšieho konzumu zahlcujú množstvom nekvalitných diel priestor nášho vnímania. Prsty ako pomyselne atramentové pero píšu skáčuc z klávesy na klávesu. Nechávajú odkaz pre niekoho druhého, aby to vstrebal, aby pochopil, čo sa snaží autor povedať.

Keď sa sám seba pýtam, prečo chcem písať, odpoveď znie: preto, lebo chcem odovzdať svoje pocity a vnemy. Emócie. Zbaviť sa strachu z prednesu a odmietnutia.

Túžim pritom namalovať každým svojim slovom svoju budúcnosť.

Ako aj v živote. Nepriateľom je obava z vlastnej nespokojnosti vytvoreného diela. Je to vnútorný súboj, len s dvoma možnosťami výsledku.

Čas rýchlo plynie a pomaly otvára moje brány vedomia.

Keď si spomeniem na vnuknutie pár mojich známych, čo mi tvrdili už veľmi dávno, aby som svoje myšlienky dal na papier, zdá sa to byť v tejto chvíli reálnejšie. Dlh som sa odhodlával k tomuto kroku. Je tu.

Plávam mestom, ktoré som si nevybral, ktoré sa mi hnuší.

V noci vyzerá krajšie, prechádzam centrom v neskorých nočných hodinách, sprevádzaný zväčša pivom v mojich útrobach. Priebeh sa opakuje,

EDVARD MUNCH - VAMPÍR (1895)

O obraze *Vampír a Žiarlivosť* sa Munch zmienil v liste neznámemu adresátovi z novembra 1929: Povedala: „Pamätáš si tie obrazy - *Vampír*.“ Opýtal som sa, či im rozumieš. „Je to vrchol lásky,“ povedala si. „Je to varovanie,“ povedal som ja. „Ale teraz mi rozumieš lepšie - tu je *Žiarlivosť*. Tu vidíš, obrazy ukazujú, že láska ide ruka v ruku so smrťou...“

Výrazným prvkom sú v spomínaných obrazoch ženské vlasy, ktoré predstavujú spojenie, kontakt, akýsi spôsob dorozumievania, ale aj bolestnú stopu, ktorú žena zanechá na mužovi, resp. sú vyobrazením smrtného objatia (*Vampír, Mužská hlava v ženských vlasoch*).

Odlúčenie II je obraz, v ktorom majú ženské vlasy túto dvojakú úlohu. Munch o obraze napísal: „Symbolicky som vyjadril spojenie tých odlúčených pomocou vlín vlasov... Dlhé vlasy sú svojim spôsobom telefónna šnúra.“ Žena prostredníctvom svojich vlasov doslova vytrhne mužovi srdce pri svojom odchode.

EDVARD MUNCH - ODLÚČENIE II (1896)

Rozčarovanie z lásky a vzťahov, ktoré Munch zažil a premietol do svojich obrazov, vyjadril aj v krátkej básni s názvom *Žena*: „Som ako námesačný, / čo kráča po hrebeni strechy / bez zastavenia. / Idem pokojne, isto / vo svojich snoch. / Nekrič na mňa / príliš nahlas, / lebo spadnem zlomený / medzi deti ulice.“

Použitá literatúra:

INGLESOVÁ, Elizabeth: Munch. Praha: Knižný klub 2013.

ISBN 978-80-242-3932-3.

MUNCH, Edvard: Být sám. Praha: Arbor vitae 2006.

ISBN 80-86300-57-33.

omámený mierim, neviem kam. Bez plánu. Som rád, keď mi svieti mesiac na cestu.

S nikým nemám chuť nič riešiť. Unavený a zničený vlastnými nenaplnenými očakávaniami sa túlam. Vidím lešenie zahalené sieťou. Zdvíham sa k výšinám.

Leziem pomaly nahor. Opatrne našlapujem, snažím sa pôsobiť nenápadne.

Som na druhom poschodí, keď ma niekto zvýšeným karhajúcim hlasom osloví:

„Kam akože chcete ísť? Okamžite zlezte dole. Viete vôbec, kde ste?“

Na chvíľu zmeraviem, po chvíli odpoviem:

„Až na vrchol.“ Uvedomím si, že dnes to asi nepôjde, a tak kapitulujem a pokorene zliezam. Strážnikovi sa ospravedlím a odchádzam sklamané a ponížene preč.

O niekoľko nocí mi to však opäť nedá, keď prechádzam okolo, a aj napriek nebezpečenstvu z odhalenia sa znova púšťam do výstupu. Tentokrát volím druhú, menej sledovanú časť a s žalúdkom na vode rýchlo, zároveň opatrne a potichu našlapujem na stupienky rebríka. Po prekonaní 4 poschodí začínam pociťovať úľavu. Prekonám posledný previs a dopadnem roztraseným nohami a stiahnutými svalmi na rukách na najvyšší bod. Som zahalený a pozerám dole na ľudí, ako sa potácajú tmou. Vytiahnem škatulku cigariet a zapalujem si jednu. Hrejivé svetlo zapaľovača mi rozžiari jej koniec. Vtiahnem dym zhlboka do pľúc a som rád za tú chvíľu pokoja.

Kochám sa pohľadom na všetky tie miesta, ktoré spoznávam. Musím si dávať pozor: V niektorých miestnostiach vidím cez okná zažaté svetlo.

Nemôžem sa tu zdržať dlho. Cigareta sa každým ďalším nádychom skracuje a pomaly sa pripravujem na zostup. Skontrolujem situáciu a s vrzganím namáhaného železa si razím cestu nadol, cítim chlad kovu a zrýchlený tep, budova, ktorú som zdolal je v štátnej správe. Až keď

doskočím na prízemie a pomaly sa vzdalujem. Až vtedy si uvedomujem nebezpečenstvo môjho konania. Fascinujú ma výšky, adrenalín sa vyplavuje a naplňa ma pohodou.

Ďalšie dni je to podobné. Ďalšia budova a potom ďalšia a potom znova jedna. Bol to mesiac lešení.

Na jednom lešení v skorú rannú hodinu, vyššom ako obvykle, asi vo výške siedmeho poschodia paneláku, s tým rozdielom, že je to staršia budova v centre mesta, dorazím opäť k stropu. Ďalej sa ísť nedá. Z okna vykukne mladý muž, ktorý nemohol spať. Na moje počudovanie, keď ma zbadá, nepríde mu to ani trocha zvláštne. Opýta sa ma, či si nedám pivo alebo niečo pod zub. Prijímam ponuku. Stačí mi pivo. Z vnútra izby počujem pohyb dverí chladničky a následne otváranie dvoch sklenených fliaš s pivom. V okne sa opäť zjaví jeho tvár; podá mi jednu z fliaš a pomáham mu druhou rukou vyliezť na dosku kývajúceho sa korábu. Štrngnutie dvoch studených fliaš a potom ochutnanie zlatého moku. Bez slov sa pozeráme na brieždenie a vítame nový deň. Som rád za pivo, má tu správnu teplotu. Po dopití mu podávam sklo a domáci mizne v okne s pozdravom. Je čas sa postaviť nohami na zem. To bol posledný výstup. Etapa ukončená.

Takýchto nočných výstupov bolo mnoho, niektoré spomienky zabudnuté.

Raz som neodolal vstúpiť do tunela pod hradom. Asi kilometer a pol dlhý tunel s dvoma kolajiskami pre električky. Mal skvelé akustické podmienky. Vyludzoval som rôzne tóny a nechával sa unášať ozvenou. V strede som si zapálil svetlo cigarety a počúval koncert kvapiiek presakujúcich kamenným obložením tunela. Nahrávky som si vzal so sebou.

Inokedy som sa presunul na pontón, ticho odpočívajúci na rozvírenej hladine Dunaja. Alebo skáčuc po kameňoch určených na stavbu mosta. Naskladaných na sebe do stĺpov vo výške štyroch metrov.

Najsilnejším zážitkom bol výstup na Prístavný most. Horné poschodie tvorí cesta pre autá s chodníkom pre peších a pod mostom sa nachádza trať pre nákladné vlaky s dvoma piliermi, týčiacimi sa nad vodou. Strávil som tam veľa hodín, pozorujúc rozčerenú víriacu vodu. Kotviace lode, výletné lode, kajaky a člny. Uchvacoval ma pohľad na susedné mosty, ktoré osvecovalo zapadajúce slnko. Keď prechádzali vlaky, nosná konštrukcia sa celá roztriasla a ticho ohlušil zvuk vlaku šmýkajúceho sa po kolajách.

Príhoda je viacero, ale jedno majú spoločné. Neutíchajúca túžba po dobrodružstve. Infantilnom. Sčasti zbavená strachu požitím alkoholu. Boj so závislosťou, so svojimi strachmi a úzkosťou je cesta, dennodenná a nekončiaca. Súboj samého seba so sebou.

Damian Čataj

poézia

(THE SUN ALSO RISES)

A ľudia umierajú
A svet sa točí
Kým hviezdy stoja

Tak predal som Hemingwaya
Za pár pív
A jeho kniha siahla na dno

A zase sa točí
Opitá Nšo-či na kolotoči
Hank predsa nechodí na jedno...

A zas je ráno
Dohasína cigareta na prstoch
Slnko ešte vychádza
Len už nie pre nás dvoch

... Spisovatelia na H stoja za hovno ...

(VIA D'AZEGLIO)

Mesto je stále krásne
Len listy znova opadali a od teba už aj tak
nechodia
Po parkoch sedávajú davy
Na starej lavičke nový pár
len ja sám.
A v tom meste stále je
moja stará ulica
ponorená do melanchólie
jesene.
Ešte vždy moje kreslo sedí na
balkóne ohnuté v kĺboch ako starý bojovník
a v každom rohu mojej izby smúti kúsok teba
zapletený do môjho života ako pavučina.

Len ty už nie si

Mesto je stále krásne
ľudia chodia po pároch
len ja chodím sám
za nás
za oboch...

(158)

Opitý v molovej tónine
A odetý v hrošej koži
Tlačím svoj vozík
Plný pív, cigariet a zbytkov domova
Zatiaľ čo vy sedíte
Za oknami svojich domov
A diktujete
„...chcel by som nahlásiť...“

(PREKLEPY)

„...to si celý ty“
vraviš mi

A hľadáš slnko v mojom tieni
A čakáš dúhu vo vani
A modlíš sa slzami

S dúhou v oku
V tieni dúhy
Šepkáš mi

Že slnko bude stále v tieni
Voda vo vani
A Boh nad nami

Môj život preklep za preklepom
Maže slnká, vane, mestá
modlitby
Ostali len biele miesta
Ostali sme ešte my

(LEON)

Tak som tu zas
O pol druhej poobede
S pohárom v ruke
Cedím cez zuby človečinu
Pivo a tapas

A zvuky veľkomesta
A tvoje slová
A ľudí vracajúcich sa z práce
Zatiaľ čo ja zvraciam na záchode

A som tam zas
O pol druhej poobede
S pirátskou vlajkou
S pivom a tapas

Som jednooký kráľ
Či pirát, ale to je jedno
V cvengote fliaš a veľkomesta
Kde sám znamená byť sám.

(ČÍTAČKA POÉZIE VO FOTOGALÉRII TRAFACKA)

V rámci BookKlubu, ktorý býva pravidelne každý mesiac vo fotogalérii Trafačka v Nitre, sa 28. januára uskutočnila čítanka poézie. V prvej polovici sme ako redakcia dostali možnosť predstaviť náš časopis *Slniečnik*. Na úvod našej časti programu sa príhovorom zhostil súčasný šéfredaktor *Juraj Majtán*. Ten poodhalil ďalšie smerovanie *Slniečnika* a aj jeho poslanie a zmysel. Ďalej prišla na rad čítanka poézie autorov, ktorých básne boli uverejnené v našom obštatníku. Čítanie si pod svoju taktovku zobrala *Michaela Sulyan*, ktorá postupne predstavila básne *Iana Heroického*, *Jána Földesího*, *Rudolfa Majtána*, *Miloslava Špotáka* a *Moniky Kopeckej* a tiež aj svoju vlastnú tvorbu.

V polčase a na konci nášho vstupu zaznela aj hudobná vložka, o ktorú sa postaral textár a cestovateľ *Peter Hupka*. Pesničky boli svieže, dynamické, plné originality a svojského humoru. Niektorí účastníci môžu ľutovať, že nezostali aj po skončení programu, lebo vtedy začal *Peťo* skladať piesne len tak z fleku bez prípravy. V hip-hop slangu sa tomu hovorí „free style“. Nielenže sa verše bezchybne rýmovali, ale mali dokonca aj zmysel. Pripomínalo to spontánne rýmovanie literárneho kritika *Alexandra Matušku*, ktorý touto schopnosťou vynikal. Na záver nášho programu vystúpil bývalý šéfredaktor *Milo Špoták*, ktorý sa rozhovoril o vzniku a histórii starého *Slniečnika*. Ak náhodou neviete, tak myšlienku založiť časopis dostal v období, keď sa zranil a bol odstavený od bežných aktivít. To len potvrdzuje známe pravidlo, že umeniu sa dobre darí pri extrémnych situáciách, ktoré evokujú extrémne pocity.

V druhej časti čítanky prišiel hlavný program, v ktorom bol predstavený básnik *Igor Tyšš*. V roku 2015 debutoval básnickou zbierkou *Alba*, ktorá je nominovaná Knižnou revue v kategórii Debut roka. Symbolom celého večera bol pomaranč. „*Tak ako sa pri šúpaní pomaranča dostávame k voňavému ovociu pod kožu, tak aj pri čítaní poézie sme sa snažili hlbšie dostať k jadrú básní. A po jeho zjedení/vypočutí nás mohli oranžové mesiacíky/básne o troška viac ozdraviť.*“ Autor postupne opisoval svoje začiatky v poézii, hľadanie svojho učiteľa, či poradcu, ktorého našiel v osobe *Milana Richtera*. Poodhalil svoje pôsobenie na internetových serveroch *citanie.madness.sk* či *dracidoupe.cz*. Spomenul situácie, či veci alebo osoby, ktoré ho inšpirujú. A hlavne prečítal básne zo svojej čerstvej zbierky, pričom zároveň komentoval, čo ho k ich napísaniu viedlo, alebo len tak poodhalil príbeh, ktorý sa za každou básňou skrýva. A paleta básní bola vskutku pestrá. Od krátkych lyrických útvarov presiaknutých obrazotvornosťou, po básne písané vo formáte haiku. Dokonca sme sa dočkali aj vianočného sonetu.

Atmosféra celej akcie bola príjemná a uvoľnená, čo umožňovalo poslucháčom lepšie sa naladiť na vlnu pocitov, ktoré vyvierali z čítania veršov. Moderovania večera sa zhostila *Barbora Kráľová*, ktorá tiež prispela k tomu, že symbolický pomaranč sa zľahka lúpal a aj dobre chutil. Vo všeobecnosti sme sa zhodli, že večer sa vydaril, a veríme, že podobných akcií bude vždy nadostač.

*najúprímnejší
pomaranč, more mračí
sa, tvoja tvár hrá

*istota je stena
odkopnem za ňu loptu
jablň zakvitne*

LITERÁRNE SOIRÉE V NITRE

Dňa 7. apríla 2016 o 19.00 hod. v klube Tatra v Nitre sa uskutoční v poradí už tretie Literárne soirée, na ktorom sa podieľa ktokoľvek, kto píše, hrá alebo komponuje a má záujem zapojiť sa. Hlavnou zložkou sú krátke literárne texty interpretované hercami, ktoré sú doplnené hudobnými a moderátorskými vstupmi. Viac na facebooku: Literárne soirée. Možno sa tam uvidíme...

DÔLEŽITÉ! (záverečník)

Ak sa ti Slnecník zapáčil a chceš ho podporiť a povzbudiť do ďalšej činnosti, je niekoľko možností: otvoriť šuplík, prípadne dušu, a poslať nám kúsok v podobe básní, poviedok, fejtónov, kresieb, koláží, karikatúr, komixov... Svoje dielka nám môžeš priviať na redakčný mail: slnecnik.redakcia@gmail.com. Ďalej sa môžeš zmieniť o Slnecníku u svojich priateľov a známych, prípadne im ho po prečítaní posunúť. Môžeš nás sledovať a odporúčať aj na internete – www.slnecnik.eu, Časopis Slnecník. Napíš nám svoje kritické dojmy, učíme sa na chybách, ale robiť treba s láskou.

Tvoji redaktori

SLNEČNÍK

KULTÚRNO-LITERÁRNY ČASOPIS

Slnecník – trojmesačník pre vlastnú tvorbu, ročník 2016, číslo 3

Email: slnecnik.redakcia@gmail.com
Web: www.slnecnik.eu
Facebook: Časopis Slnecník

REDAKCIA

Šéfredaktor: Juraj Majtán

Zástupca šéfredaktora:

Matej Matúš

Redakčná rada: Lucia Lenická, Rudolf Majtán, Miloslav Špoták, Michaela Sulyan, Zoltán Kőrös

Editor: Lucia Lenická

Grafická úprava:

Richard Špurnaj

Ilustrácie: Alena Maršálková

Karikatúry: Rudolf Majtán

Fotografie: Matej Matúš,

František Kolář

Podporovatelia:

www.zverokruh.sk,

www.horoscopeyourself.com

Vydavateľ: Juraj Majtán,
Vašinova 50/D, 949 01 Nitra

Nakladateľ: Neformálna skupina Lucia Lenická, Hana Blažeková, Michaela Sulyan

Náklad: 100 ks

Ročník vydávania: 2. ročník

Registračné číslo Ministerstva kultúry SR:
EV 5221/15

Všetky příspěvky sú chránené autorským zákonom.

ISSN: 1336-4499

Tento projekt sa uskutočnil vďaka finančnej podpore Nitrianskej komunitnej nadácie.

Alero s.r.o.

